Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 88 (17211) | 1986 оной апрелиин 15, вторник | Сэн 3 мүн.

...РМА ЗОРИГ ...АДАРУУЛНА

...дай уласхоорондын һаналаа нэгэдэлгын үдэртэ ...дапан КПСС-эй ЦК-гай Уряанууд хэблэлдэ толи... Мүноо жэлдэ Майн Нэгэнэй һайндэр онсо илгаатай ..., партиин XXVII съездын үүсхэһэн политическэ ба ...айтабтар ехэ дэбжэлтын оршон байдалда тэмдэглэг... ...рэшэ. Юуб гэхэдэ, совет коммунистнуудай ээлжээтэ ...алдаан гансашье орон доторхи оршон байдалые ... талаһаань хаража үзоо бэшэ, харин бүхы дэлхэйн ..., уласхоорондын шахардуу шанга байдалай, мүн ..., эрхэ сүлөөгэи, эб найрамдалай түлөө тэм... ... олон орёо асуудалнуудта тоб гэмэ, тодо һонор ...дые үгэһэн байха юм. Тиимэһээ тэрэнэй уласхоо... ...үүхэтэ удха шанар сэгнэшэгүй ехэ.

... партиингаа найруулан табиһан хараа зорилгонуу... ...вет хүнүүд, тэрэ тоодо манай республикын ажалшад, ... болгон, хүсэд дүүрэнээр бэелүүлхын тула эдэбхи ...тэйгээр, үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлжэ байһаниинь ... Ушар иимэһээ «СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ АЖАЛШАД! ... XXVII СЪЕЗДЫН ТҮҮХЭТЭ ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ ...О ДЭЭРЭНЬ БЭЕЛҮҮЛЭЭ!» гэһэн Уряанууд урма зориг ...уулна, удха түгэлдэроор зэдэлнэ.

...дын урда тээхи социалис мүрысөөнэй хүсэн бууралаа ... эршэ хүсэтэй болоһо, улам үргэнөөр дэлгэржэ ... Партиин съездые ажалай шэнэ бэлэгүүдээр угтаха ...элзэһэн олон тоото предприяти, колхоз, совхоз, ... болон фермэнүүд эрхим һайн үрэ дүнгүүдые ... түсэбтэ даабаринуудаа, социалис уялгануудаа бол... урид дүүргэһэн тухайгаа элидхээ бэлэй. Энэ та... прибор бүтээлгын нэгэдэл, Зэдын вольфрам-молиб... комбинат, локомотивна депо, «Теплоприбор» завод, ... Онохойн, Хүрбын совхозууд, Мухар-Шэбэрэй ... Ленина», Тарбагатайн «Маяк» колхозууд болон ... ажалша коллективүүд онсо шалгараа. Эрхимэй эр... ...–32 бригада болон фермэ «КПСС-эй XXVII съездын ... коллектив» гэһэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, ...дприяти, колхоз, совхоз болон бусад коллективүүд ...ликын Хүндэлэлэй дэбтэртэ бэшэгдэһэн байна бшуу. ... дүй дүршэлые халан абаха, олоной дадал ша... болгохо гээшэ мүнөө үедэ гүн ехэ удха шанартай болоно. Тиимэһээ «СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУ...УУД, БҮХЫ АЖАЛШАД! КПСС-эй XXVII СЪЕЗДЫН ... ЮУМЭ ҮҮСХЭҺЭН ОРШОН БАЙДАЛЫЕ БАТАДХАГ...ЛГКӨӨГТЫ!» гэһэн партиин Уряануудта совет хүнүүдэй ... ажалгаараа, бодото хэрэгээрээ харюусаха байһа... ...ойлгосотой.

... хоёрдохи табан жэлэй асари ехэ түсэбүүдые ам... ...айгаар дүүргэхын тула, общественно хүгжэлтын шэнэ ... гаргахын тула хаа хаанагүй эрдэм-техникын дэбжэл... ...шэглэн, экономическа ба социальна хүгжэлтые залан ... хурдадхаха, үйлэдбэриин ашаг үрэ ба шанар эрид ... дээшэлүүлхэ, гурим журам бэхижүүлхэ ёһотой гэжэ ...зана. Тиимэһээ ажалша коллективүүдэй шууд нэтэрүү ... үдэр бүриин оролдолго хэшээл, хүн бүхэнэй эдэбхи ... зэдэ хэрэгтэй болоно.

...ша оной, бүхыдөө табан жэлэй түсэбтэ даабаринуу... ...үргэхэ гэжэ манайшье республикын ажалшад орол... байнхай. Промышленность продукци худалдаха, ажа... ...бэсэ дээшэлүүлхэ талаар нэгэдэхи кварталай түсэ... ... дүүргэээ. Түсэбһөө гадуур хэдэн миллион түхэригэй ... гаргагдаа. Хүдөө ажахыньшье хүдэлмэрилэгшэд ...ын һайн алхамуудые хэбэ. Урда жэлнүүдэйхидэ ор... ... малай үбэлжэлгэ урагшатай үнгэржэ, түл түрэсэ ... абтаа. Түрүүшын кварталда гүрэндэ мяха худалдаха ... 107 процент, һү — 104 процент, үндэгэ — 107 процент ... Эдэ үрэ дүнгүүдые эрид хубилалтын эхин гэжэ ... ажалшад тоолоно. Хүдөөгэй хүн зоной урда малай ... эрхим һайнаар түгэсхэхэ, хабарай тарилгын хү... болзор соонь, шанартайгаар үнгэргэхэ гэһэн шанга ... табигданхай.

...ВЕТСКЭ СОЮЗАЙ АЖАЛШАД! ЭКОНОМИЧЕСКА ...ЛТЫН БҮХЫ АРГА НӨӨСЭНҮҮДЫЕ ҮРГЭНӨӨР ХЭ...ЭЭБДИ! ЭРХИМ ШАНАР, ГАМТАЙ АЛМАЛТА, АРЬ...ЛГА, БАГА ЖУРАМ ХАДАА УРАГШАА ХУРДАН ...ӨӨР ДАБШАЛТЫН ЭРХЭ НҮХЭСЭЛ МҮН!» гэһэн ... ЦК-гай Уряануудта бодото хэрэгээрээ харюусаха ... болоно бшуу.

...публикымнай бүхы ажалшад Владимир Ильич Лени... ...рэһөөр 116 жэлэй ойдо зорюулагдаһан коммунис ...нигто бэлэдхэл хэжэ байнхай. Энэ сүлоотэ ажалай ... үедэ хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхи гуримтайгаар, ... бүтээсэтэйгээр хүдэлжэ, урда жэлэйхиһээ бүри ...родукци гаргаха, табан жэлэй жасада горитой ехэ ...зоори оруулха хүсэлтэй. Тиимэһээ энэ үдэрэй ажа...лые саашадань хододоо баримталха гээшэ ехэ удха ...гай.

... оронойнгоо социальна хүгжэлтэ дэбжэлтые хурдад... соёл болбосорол, арадай гэгээрэл болон эрдэм ... хүн зоной элүүрые хамгаалга ба хэрэглэм...лыень хангалгые хүгжөөлгэ мүнөө үеын эрилтэнүүдэй ... шиидхэгдэхэ зэргэтэй. Энээндэ манай коммунистнууд, ...молшууд, залуушуул болон эхэнэрнүүдэй, ажалай бо... ...ний ветерануудай зүрхэ сэдьхэлэй уряагаар, буу... ... хүсэл зоригтойгоор хабаадаха байһандань манай ... бата найдамтайгаар этигэнэ. Тиимэһээ тэдээндэ пар... ЦК-гай дүлэтэ Уряанууд сэхэ зорюулагданхай.

...бэрэг дэлхэй дээрэ зуудахяа тэмдэглэгдэхээ бай... ...йн Нэгэнэй һайндэр байгша ондо уласхоорондын онсо ... ...ршүүрил түбэгтэй үе сагта хаа хаанагүй үнгэрхэнь гэ... ... жэлнүүдтэ дай жүрөөдэһэн империалис хүсэнүүд, ...рүүн США-гай мүнөөнэй засагаархид, эзэрхэг түрим...эмдэн зонхилхо политикаяа улам һүжэрөөжэ, буу ...рүүдые, илангаяа ядерна хэрэгсэлнүүдые бүтээлгээ ...лэшэгүй ехээр үргэдхэжэ, дэлхэйн элдэб нютагуудта ...гдоогүй сэрэг дайе үүдхэжэ, уласхоорондын байда... ...лэд бэрхэшээлтэй болгоод байна бшуу. Эб найрам... бэхижүүлхэ талаар Советскэ Союзай дурадхаһан ... ябуулгануудые буруушаажа байһанаа хэнһээшье ... болинхой. Энээниень һүүлэй үедэ США-гай хэһэн ... тэһэлэлгэнүүд гэршэлжэ үгэнэ. Иигэжэ дэлхэйн түрүү ... хүнүүдэй, өөрынгөө ороной олон түмэнэй орол... тэмсэлые тоохогүй, доромжолхо ябадал гарана ха... ...бэшье Советскэ Союзай, социалис хани нэгэдэлтэ ...тудай эб найрамдалта политикые хаа хаанагүй һайшаан ...жэ, ядерна дайнай аюулые сарахын түлөө хүдэлөөнэй ...ээр үргэдэжэ байһаниинь хүн бүхэндэ эли бшуу.

...ДЭЛХЭЙН АРАДУУД! ИМПЕРИАЛИЗМЫН ҮҮДХЭҺЭН ... ДАЙНАЙ АЮУЛЫЕ ЗАЙСУУЛАН САРАХЫН ТУЛА ...ИТЭЙ ЯБУУЛГАНУУДЫЕ ХЭГТЫ! ЯДЕРНА ТУРШАЛ...ТУУДЫЕ БҮРИН ХҮСЭДӨӨР БОЛЮУЛГЫЕ ТУЙЛАГТЫ. ...ЛИНАЙ ДАЙДАДА БУУ ЗЭБСЭГ ГАРГАЛГЫЕ ЗАЙ...ЛАН САРАЯ!» гэһэн Советскэ Союзай Коммунис партиин ... Уряанудай түби дэлхэйн бүхы булан тохойнуудаар ...жо, арад зониие амгалан тайбан байдалай түлөө ... зориг жүүлхэ, элсүүлхэ байһаниинь сохомтой.

... ажалай, эрхэ сүлөөгэй, элдин хабарай, эб найрам... энэ һайндэрые манай ороной ажалшадай эрхим түрүү ...ануудаараа, партиин табиһан зорилгонуудые бэе...лдэ шэнэ ехэ түйлалтануудаараа тэмдэглэхэ байһан... бидэ бултадаа этигэнэбди.

...ЖАЛШАДАЙ УЛАСХООРОНДЫН ҺАНАЛАА НЭГЭДЭЛ...ДЭР — МАЙН НЭГЭН МАНДАХА БОЛТОГОЙ!

БУРЯАД ХЭЛЭН ДЭЭРЭ

...-эй XXVII съезд дээрэ ...гаар баталагдаһан ... Союзай Коммунис ... Программын шэнэ ... текстэтэй, партиин ... текстэй брошюранууд буряад хэлэн дээрэ хэблэгдэбэ.

Тус брошюрануудые Буряадай номой хэблэл барлан гаргаба.

А. АБИДУЕВ.

ШАГНАЛ

... ороноо хамгаалгын ... дайнай үедэхи буряад ... нютагай байдалые зү... уран гоёор зураглан ...һан «Горький можже... гэжэ үргэн экрантай, ... һайханай үнгэтэ филь... буулгахада эдэбхитэйгээр ...саһанайнь түлөө ...ловско киностудиин ки...ын директор Нонна ... Галеснигтэ Буряа... АССР-эй Верховно Сове... Президиумэй Указаар ... АССР-эй соёлой ... хүдэлмэрилэгшэ гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо.

• • •

«Последний угон», «Горький можжевельник» гэһэн уран һайханай фильмүүдые буулгаһанайнь түлөө сценаринуудай автор, Свердловско киностудиин уран һайханай фильмүүдэй режиссёр-постановщик Борис Цыреторович Халзановта Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар **Буряадай АССР-эй искусствын габьяата хүдэлмэрилэгшэ** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо.

• • •

«Три солнца», «Крик тишины», «Утро обреченного прииска» гэһэн уран һайханай фильмүүдые буулгалгада хабаадалсаһанайнь түлөө «Мосфильм» киностудиин редактор Нинель Владимировна **Боярова**да Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар **Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо.

• • •

«Утро обреченного прииска» гэһэн дүүрэн-метражна уран һайханай үнгэтэ фильм буулгаһанайнь түлөө «Мосфильм» киностудиин режиссер-постановщик Арья-Жап Бато-Цыренович **Дашиевые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ЭРХИМ ШАНАРТАЙГААР

Нниитын малай үбэлжэлгые муу бэшээр үнгэргэжэ байһан «Сибиряк» колхозой һү һаалиин фермэнүүдэй коллективүүд гүрэндэ һү худалдаха байгша оной түрүүшын кварталай түсэб болзорһоонь урид дүүргэбэ. Тоһоной заводто түсэбһөө гадуур 500 гаран центнер һүн тушаагдаһан байна. Эндэ Түнхэнэй, Ахалигай һү һаалиин фермын коллективүүд ехэ хубитаяа оруулаа. Тус фермэнүүдэй һаалишад һү һаалгаяа нёдондоной энэ үеынхиһөө нилээд дээшэлүүлжэ шадаһан байна. Жэшээнь, Түнхэнэй һү һаалиин фермынхид түсэбэй ёһоор 990 центнер һү һааха аад, 1050 центнертэ хүргөө. Ахалигайхид мүн лэ 50 центнерээр ехэ һү һаагаа.

Тиихэдэ коммунист К. А. Васильевагай толгойлдог Еловско һү һаалиин фермын коллектив баһал эршэмтэйгээр ажаллажа байнхай. Фермын түрүү һаалишад Н. В. Байбородина, А. А. Бобкова гэгшэд эдэ үдэрнүүдтэ өөһэдынгөө даадаг бүлэг үнеэдһээ 270—280 килограмм гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 9,8 килограмм һү һаана. Эндэ дүй дүршэлтэй тугалшадшье олон. В. И. Ефимова, В. Г. Бобкова, бусад тугалнуудайнгаа шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 700 — 800 граммаар нэмээнэ.

Тус ажахын тоһоной заводто асарһан һүн хододоо эрхим шанартай байдаг гэжэ хэлэхэ шухала. Һү һаалиин фермын хүдэлмэришэд даажа абаһан ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандажа, түйлаһан амжалтаяа бүри батадхахаар зэһэнхэй.

В. ЖАМБАЛОВ.

Түнхэнэй район.

ТҮСЭБҺӨӨ ҮЛҮҮГЭЭР

Шэнэ жэлэй эхинһээ һайнаар хүдэлжэ байһан «Билютайский» совхозой һү һаалиин фермын коллектив КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдээр бүри урмашан, ажалайнгаа эршэ улам шангадхажа, мартын 8-да һү һааха, гүрэндэ худалдаха байгша оной нэгэдэхи кварталай түсэб дүүргэһэн тухайгаа элидхээ һэн. Мартын 18-най байдалаар эндэхи һаалишад 910 центнер һү һаагаад байгаа. Энэнь түсэбһөө 146 центнерээр ехэ болоно. Мүн кварталай түсэбһөө гадуур 121 центнер һүн гүрэндэ худалдагдаа. Тоһоной заводто тушаагдаһан һүниинь эрхим шанартай гээд элирүүлэгдэһэн байха юм.

Һаалишадай энэ амжалтада партиин съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөн ехэ нүлөө үзүүлээ. Бэрхэ һаалишад Ф. Е. Федотова, Ф. К. Тимофеева, А. В. Деряева, М. А. Разуваева гэгшэд үндэр бүтээсэтэ ажалай жэшээ харуулна. Тиихэдэ Е. П. Айвазян түрүүшын хиеэ тугаллаһан үнеэдһээ һара соо 270 килограмм һү һаажа, даабарияа 2,5 дахин үлүүлбэ.

В. БОРИСОВ.

Бэшүүрэй район.

БОДОТООР БЭЕЛҮҮЛНЭ

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдтэ харюу болгон, Хяагтын районой «Родина» колхозой һаалиин фермэнүүдэй коллективүүд байгша оной гурбан һара соо 3400 центнер һү һааха даабаритай аад, тэрэнээ табан зуугаад центнерээр үлүүлбэ. Мүн энэ колхоз гүрэндэ мяха худалдаха гурбан һарынгаа түсэб сүм бэелүүлээ. Тиихэдэ Ехэ-Нугын совхозойхид баһал гүрэндэ һү худалдаха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэбэ.

Тэрэшэлэн Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз, Хяагтын, «Пограничный» совхозууд район соогоо түрүүлэн, гүрэндэ мяха худалдаха кварталайнгаа түсэб дүүргэээ.

А. МОЛОНОВ.

Мухар-Шэбэрэй районой «Знамя Ленина» колхозой һаалишан Сысой Калистратович Рымарев гушаад жэлдэ таһалгаряагүй Доодо-Калиновкын МТФ-дэ хүдэлхэ зуураа, дүй дүршэлтэй, урагшаа һанаатай хүн гэжэ суурхадаг. Үнгэрһэн жэлдэ тэрэ үнеэн бүриһөө 2683 килограмм һү һаагаа юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С. К. Рымарев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

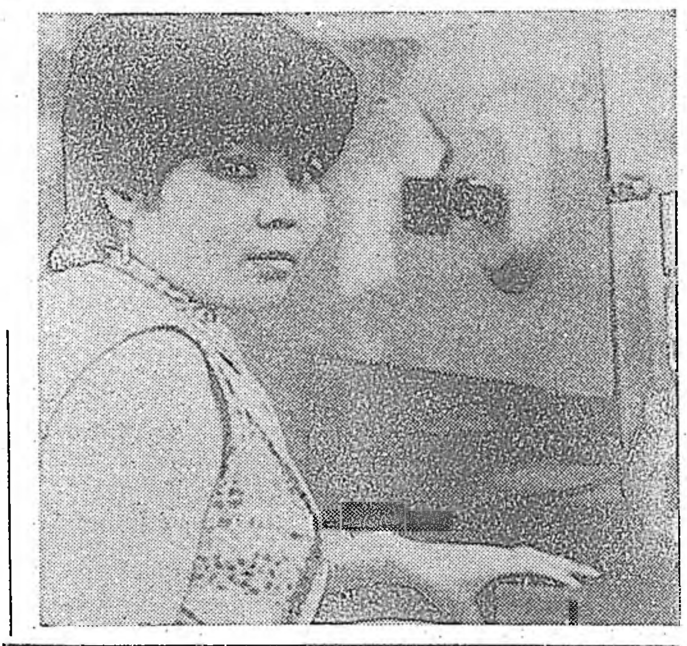

Манай штатнабэшэ фотокорреспондент Н. Дригеновэй буулгаһан энэ зураг дээрэ Буряадай комсомолой нэрэмжэтэ шангай лауреат Римма Вологдинагай бригадын гэшүүн Антонина Дымчеевна Жалсановае харанат. Бригадынгаа гэшүүд Т. Б. Гелашвили, В. Г. Гусева гэгшэдтэй хамта эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилхэ зорилго табяад, Улаан-Үдынгоо гадар трикотаж хубсаһанай фабрика дотор дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүүлнэ.

«Улаан субботын» уряанууд

БУСАДҺАА ТҮРҮҮЛЭН

«Забайкаллес» нэгэдэлэй модо буулгадаг, ашадаг Сэлэнгын баазын коллектив Ленинскэ коммунис субботнигой тоосоогоор мартын 23-һаа хүдэлжэ эхилэнхэй. Тиигэжэ эдэнэр район соогоо түрүүлэн эршэтэ ажалай жэшээ харуулба. Улаан субботодо хамтадаа баазын 1200 хүдэлмэришэн ба алба хаагшад хабаадаха юм. Тэдэнэр 25 мянган түхэригэй товарна продукци үйлэдбэрилэн гаргахаар, хүдэлжэ олоһон 3 мянган түхэриг мүнгэеэ арбан хоёрдохи табан жэлэй жасада оруулхаар хараална.

Март һарын һүүлшын хоёр амаралтын үдэр хэһэн хүдэлмэриин дүн тус предприятиин субботник үнгэргэхэ штаб гаргаба. Тэрэнэй ёһоор хамта дээрээ мүнөө үедэ 734 шпала, 845 кубометр хюрөөдэмэл материал бэлэдхэжэ гаргаад, 1125 кубометр модо хэмжүүр хэмжүүрээрнь тайраад байна. Эдэ бүхы хүдэлмэринь 16 мянган түхэригөөр сэгнэгдэжэ, 2,5 мянган түхэриг арбан хоёрдохи табан жэлэй жасада дамжуулагдаха юм.

В. ДАБАЕВ.

КОМСОМОЛОЙ ЗОРИЛГОНУУД

ВЛКСМ-эй ЦК-гай пленум боложо, КПСС-эй XXVII съездын дүнгүүдые, тэрэнэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар комсомолой организацинуудай зорилгонуудые зүбшэн хэлсэһэн байгаа. Комсомолой хүдэлмэриие шэнэдхэн хубилгаха, тэрэнэй бүхы шатын дайшалхы ябуулгые улам дээшэлүүлхэ харгы замууд тухай үнэн сэхэ, шүүмжэлхы ёһоной хөөрэлдөөн болобо.

Ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха талаар партиин стратегическэ хараа шэглэлые, дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдалые бэхижүүлхэ талаар КПСС-эй ба Совет гүрэнэй залан сэхэ ажал ябуулгые совет залуушуулай халуунаар дэмжэжэ байһые пленум мэдүүлээ. Партиин табиһан үргэн ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ, комсомолой хүдэлмэридэ ушаржа байһан дутуу дундануудые шууд сэхээр зайсуулха талаар комсомолец бүхэнэй эдэбхи үүсхэлые дээшэлүүлхэ шухала гэжэ ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. М. Мишинэй элидхэл дотор, хүнүүдэй хэлэһэн үгэнүүд соо тэмдэглэгдээ.

Партиин шэнэ юумэ үүсхэһэн түсэбүүдые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ комсомолшууд хам оролсоно.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь Г. П. Разумовский пленум дээрэ үгэ хэлэбэ.

(ТАСС).

ЛЕНИНСКЭ ХҮГЖЭМТЭ ФЕСТИВАЛЬ

УЛЬЯНОВСК. (ТАСС). Энэ хотын Волго мүрэнэй эгсэ эрье дээрэхи Ленинскэ мемориалай ехэ зал Москвагай, Ленинградай, союзна республикануудай болон гадаадын олон ороной эрхим түрүү зохёохы коллективүүдэй, дуушадай мэдээлдэ үгтэбэ. Революциин вождиин түрэһөөр 116 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ленинскэ хүгжэмтэ 24-дэхи фестиваль эндэ нээгдээ.

Ульяновскын симфоническа оркестр, республиканска академическэ А. А. Юрловэй нэрэмжэтэ ород арадай хоорой капеллэ, М. Янсонсын хүтэлбэри доро дуушадай квартет хүгжэмтэ һайндэртэ хабаадагшадай дунда бии. Ород болон гадаадын оронуудай классикын зохёолнууд, совет композиторнуудай бүтээлнүүд тэдэнэй программада ороно.

«Ульяновск Лениндэ дуулана» гэһэн дуунай программаар фестиваль апрелиин 22-то дүүрэхэ юм. Уран һайханай болон мэргэжэлтэ артистнуудай олон мянган хүнһөө бүридэдэг нэгэдэмэл хоор тэрэниие бэлдээ.

ШАЛГАЛТА ЮУ ХАРУУЛААБ?

САГ ХҮЛЕЭХЭГҮЙ, ШАМДАХАЛ ХЭРЭГТЭЙ

Үдэр хоногуудай үнгэрхэ тума хабарай тарилгын харюусалгата саһа улам ойртожо, ажахынуудай ургаса ургуулагшадай, механизаторнуудай ажалые улам түргэдхэнэ. Жэл бүхэндэ ороо һо тарянай тогтууритай баян ургаса ургуулдаг Мухар-Шэбэрэй районой колхоз, совхозуудай таряашад эдэ үдэрнүүдтэ хоорондоо ябалсажа, нүхэд ёһоной заншалта шалгалтаяа үнгэргэжэ байнхай.

Байгша ондо районой бүхы ажахынууд шэниисэеэ тарижа харууһалхадаа, ашаг үрэ ехэтэй технологи хэрэглэхээр горитойхон бэлэдхэл хэнэ. Жэшээлбэл, ороо һото ургамалнуудые район соогоо хамагһаа ехээр ургуулдаг «Эрдэм» совхозой механизаторнууд энэ жэлдэ 800 гектарта шэниисэ ашаг үрэ ехэтэй технологёор тариха түсэб хараална. Тус ажахы бүхыдөө 9700 гектар хахалагдаһан тарилгын газартай юм. Тэрэ тоодо 2100 гектар сэбэр, мүн намарай паар бэлдэгдэнхэй. Байгша ондо совхозой ургаса ургуулагшад 7600 гектарта тарилга хэхэ юм.

Ороо һо таряа ехээр суглуулжа бэлэдхэхэ зорилгоёо сүм дүүргэхын тула эндэхи механизаторнууд бүхыдөө 4500 гектарта ороо һото ургамалнуудые тариха түсэбтэй. Тэрэ тоодо 1700 гектарта шэниисэ, 1656 гектар обёос, 40 гектарта ешмээн таригдахаар хараалагдана.

— Совхозоймнай гурбан бригадын механизаторнууд тарилгадаа хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэйгээр бэлдээ. Үбэлэй һаранuудта ажахын МТМ-дэ заһабарилагшадай хоёр звено һэтэ ажаллажа гараа юм. Нэгэ коллективынь тракторнуудаа, нүгөөдэ звенонь хүдөө ажахын машина, техникэ заһабарилжа, хадагаламжада жэрытэр табяа юм. Заһабарилгын үедэ сеялкэ, культиваторнуудта һэльбэн табиха запас частьнууд дуталдажа, звенонуудай ажалые нилээд унжагайруулаа. Хэды иимэ бэрхэшээлэй ушарбашье, механизаторнууднай али бүхы арга шадабаряа гаргажа, заһабарилгаяа гэмгүй үнгэргөө юм, — гэжэ совхозой ахамад инженер Тогоошо Дамбиев хөөрэнэ.

Тус ажахыда тарилгын агрегадууд байгуулагдажа, механизатор бүхэндэ хэхэ ажалынь даалгагдажа тодорхойлогдоно. Эндэ бүхыдөө тарилгын 16 агрегат хоёр халаанда хүдэлгэгдэхэ юм. Тарилгын газар элдүүрилжэ бэлдэхэ хүдэлмэридэ К-700, ДТ-75 «А» түхэлэй тракторнууд хабаадуулагдахаар хараалагдана. Ахамад агроном Ф. С. Петровой мэдүүлһэнэй ёһоор, хүсэтэй К-700 түхэлэй трактортай агрегадуud халаан соо тус бүрэе 13 гектарай газар элдүүрилхэ нормотой юм. Харин ДТ-75 «А» түхэлэй трактораар 7 гектар, поли хахалха байна. Мүнөө эндэ К-700 түхэлэй долоон, ДТ-75 «А» маркын 22 трактор бэлэн болгогдонхой. Тарилгын эхилхэдэ механизаторнуудай байрлахаар полевой станайнь хамтын байра, столово, улаан булан мүнөө түхеэрэгдэнэ. Тиихэдэ тарянай тоог дээрэ үрэһэнэй ороо һо амбаарһаа гаргажа, наранай элшэдэ шаруулжа, сэбэрлэхэ ажал түлэг дундаа.

— Тракторно-тарян ажалай бүхы гурбан бригадамнай хамтын подрядай гуримаар хүдэлмэрилнэ. Тиимэһээ мүнөө механизаторнуудай, ургаса ургуулагшадай түлбэри, хэхэ ажалынь тодорхойлогдоо, — гэжэ ахамад агроном Ф. Петров мэдүүлээ һэн.

Дурсагдагша совхоздо орходоо үйлэдбэреэрээ багаханшье һаа, жэл бүхэндэ тогтууритай баян ургаса хуряадаг «Путь Ленина» колхозой механизаторнууд харюусалгата энэ саһадаа урда мэтэ һайнаар бэлдэһэн байба. Байгша ондо тус ажахы 1600 гектарта ороо һото ургамалнуудые, тэрэ тоодо 300 гектарта шэниисэ ашаг үрэ ехэтэй технологёор тариха түсэбтэй. Энэ 300 гектарта таригдаха «бурятская-79», «бурятская-34» сортын шэниисын үрэһэн хүсэд хүрэхөөр хаагданхай, мүнөө сэбэрлэгдэжэ I—II классай шанартай болгогдоһон байба. Колхозой механизаторнууд эрхим сортын шэниисэ гол түлэб сэбэр паар дээрэ тариха түсэбтэй. Ашаг үрэ ехэтэй технологи нэбтэрүүлхэдээ, механизаторнууд тарилгаяа буртаг ногоонһоо, элдэб үбшэ хабшанһаа аршалан хамгаалха хоро хүсэд хүрэхөөр асаржа нөөсэлэнхэй. Мүн үрэһэнтэй хамта оруулагдаха минеральна үтэгжүүлгэнь мүнөө түлэг зөөгдэжэ байна. Тарихын урдахана бүхы үрэһэнэйнгөө тараае «Львов-1» түхэлэй электронно түхеэрэлгээр лазерна элшээр шараха байна. Тобшолон хэлэбэл, тус ажахы хабарайнгаа тарилгые ажалай 15 үдэрэй туршада үнгэргэхөөр хараална.

Арбан хоёрдохи табан жэлэйнгээ түсэбые сүм дүүргэхээр республика доторoo үүсхэл гаргаһан «Знамя Ленина» колхозой Калиновкын, Галтайн отделенинүүдэй бригаданууд тарилгадаа һайнаар бэлдээ гэжэ тэмдэглэлтэй. Эдэ бригадануудта машина, техникэнь түгэс заһабарилагдаад бэлэн болгогдонхой. Мүнөө механизаторнууд тарилгын агрегадуудые бүридхэхэдөө дахяад шалгажа, жэжэ дутагдалнуудыень элирүүлжэ усадхана. Тиин гэһэй Хушуун-Үзүүрэй бригадада машина, техникэнь бусадтал адли хүсэд бэлэн болгогдоогүй. Тодорхойлбол, энэ отделенидэ хуушан сеялкэ, культиваторнуудаа һайнаар заһабарилжа бэлдэнгүй шэнэ техникэ хүлеэгээд һуудаг байба. Нёдондо хабартаа тарилгада хабаадуулагдаһан машинануудынь шорой шабарһаа сэбэрлэгдэһэншье һаа, элэжэ хуушарһан детальнуудынь шэнэлэн һэльбэгдээгүй бшуу. Тиихэдэ тракторнуудынь хүсэд түхеэрэгдээгүй, диилэнхинь паампа (фарагүй), аккумуляторгүй байха юм. Илангаяа хоёрдохи халаанда хүдэлгэгдэхээр хараалагдаһан тракторнуудаа хүсэд түхеэржэ бэлдэхэ уялгатай.

Тус ажахыда хабарай тарилгын үедэ хүсэд хүрэхөөр тоһо, түлишэ асарагдаагүй байна. Бүхыдөө 200 тонно түлишэ хэрэгтэй. Мүнөө 89 тонно дизельнэ түлишэтэй. Колхоз бүхы цистернэнүүд соогоо 150 тонно иимэ түлишэ нөөсэлхэ аргатай юм. Тиимэһээ эдэ үдэрнүүдтэ тоһо, түлишээ зөөжэ асарха гээшэ эдэнэй гол зорилго болоно.

Хабарайнгаа тарилгын хүдэлмэриие богони болзорто үнгэргэдэг хүршэ Тарбагатайн районой «Маяк» колхоз машина, техникээ түгэс бэлдэнхэй. Эндэ тарилга хэхэ, газар элдүүрилхэ агрегадууд байгуулагдаа. Бригада бүхэндэ хүдэлмэриин түсэб тодорхойлогдонхой. Ахамад агроном Павел Михалевой мэдүүлһэнэй ёһоор, ажалаа хамтын подрядай гуримаар эмхидхэһэн бригаданудай механизаторнууд байгша ондо тарилгаяа апрелиин 20-һоо эхилхээр хараална. Тиихэдэ «Маяк» колхоздол адли хадын ташалангаар таряалантай «Дружба» колхоздо хабарай тарилгада хабаадуулагдаха машина, техникэнь һайнаар заһабарилагданхай, бригадануудта хубаарилагдан үгтэжэ байгаа һэн. Хүршэ оршодог хоёр районой колхоз, совхозууд бүхы дээрээ тарилгадаа урда мэтэ һайнаар бэлдэнхэй гэжэ тэмдэглэмээр. Зүгөөр «Советская Россия» колхоздо хабарай тарилгада хабаадуулагдаха машина, техникэнь үшөөл бэлэн болгогдоогүй байһаниинь элирүүлэгдэ. МТМ-дэ ажалладаг механизаторнуудтай, слесарьнуудтэй хөөрэлдэхэдэ, үбэлэй һаранuудта дулаан байрагүй дээрэһээ сеялкэ, плуг, культиваторнуудаа заһабарилаагүйнь элирээ. Нүхэд ёһоной шалгалтада хабаадалсахадаа, тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд мүнөө хүрэтэрөө заһабарилагдаагүй сеялкэ, плуг, культиваторнуудаа бэлэн болгоһон хэбэртэйгээр сэбэрлэжэ шэрдээд, хүршэнэртөө харуулхые һэдээ. Теэд энэнь элирүүлэгдээ ааб даа. Иигэжэ һэнгэргүйгөөр аашалалдаһан жэрэмэйхидэй жэхымэ ябадалые шалгалтада хабаадалсаһан хүршэнэрынь эрид шүүмжэлээ.

Урда үдэрнүүдтэ Мухар-Шэбэрэй районой ажахынуудта үнгэргэгдэһэн нүхэд ёһоной шалгалтада хабаадалсаһан КПСС-эй райкомой хоёрдохи секретарь Н. Т. Хабалов түгэсхэлэй дүн согсолхо үедэ хэлэхэдээ:

— Иимэ шалгалта алишье талаараа туһатай. Хабарай тарилгын урда тээ хүн бүхэниие эдэбхижүүлжэ, шэнэ илалтада зориг жүүлхэһээ гадна халуун саһадань бүхы һанал бодолыень элсүүлнэ. Шалгалтануудые гансашье тарилгын урда тээ бэшэ, мүн хуряалгын эхиндэ үнгэргэбэл туһатай байха. Юрэдөө бидэ иимэ шалгалта дэмжэнэбди, — гэжэ мэдүүлээ һэн.

Үнэндөө иимэ шалгалта алишье талаараа туһатай байха. Нэгэдэхеэр, эндэ гансашье дутагдал элирүүлэгдэжэ, түрүү арга, дүй дүршэлөө халан абаха бэшэ, мүн ээлжээтэ халуун саһаяа ямараар үнгэргэхэ байһанаа үнэн сэдьхэлһээ хэлсэжэ зүбшэхэ байна ха юм. Иимэ шалгалтын үедэ элдэб орёо асуудалнууд түргөөр, зүб тээшэ шиидхэгдэхэ аргатай. Илангаяа машина, техникэдэ техническэ харууһа хэхэ, тарилгын үедэ запас частьнуудаар, узел, деталь, агрегадуудаар хангахаһаа эхилээд, олон орёо асуудал бии гээшэ. Энээниие зүбөөр сэгнэһэн Мухар-Шэбэрэй районой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд шалгалтада онсо анхарал хандуулаа бшуу. Тиин гэһэйнь КПСС-эй Тарбагатайн райкомой, арадай депутадуудай районно Соведэй зүгһөө нүхэд ёһоной шалгалтада хабаадалсаагүйнь гайхалтай һэн.

Хабарай тарилгын эхилтэр улам үсөөн үдэр үлэбэ. Нүхэд ёһоной шалгалтада һайнаар бэлдээгүй дурсагдагша ажахы, бригаданууд үлэһэн энэ сагай туршада бүхы дутагдалаа түргэн усадхаха зэргэтэй. Хэрбээ эдэ үдэрнүүдтэ тарилгадаа түгэс һайнаар бэлдээгүй һаа, хожом хойно хохидолдо орохонь холо бэшэл даа. Саг хүлеэхэгүй, унжагайрагшадта сэхэ сэгнэлтэ алдуугүйгөөр үгэхэнь лабтай.

Д. УБАШЕЕВ,
Буряадай АССР-эй Агропромышленна комитедэй таһагай начальник.
В. ОСОДОЕВ,
республикын Агропромышленна комитедэй агроном.
В. ЖИГЖИТОВ,
манай тусхай корр.

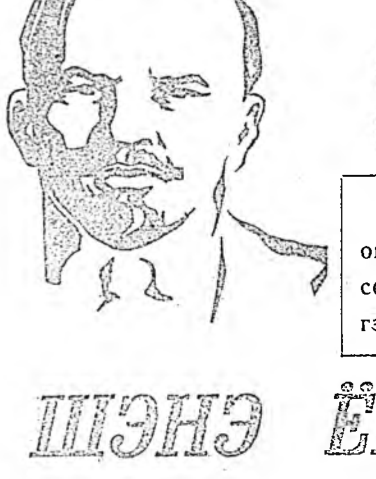

Арад түмэнэй абьяас үүсхэл

В. И. Ленинэй түрэһөөр 116 жэлэй ойдо зорюулагдажа, «Социалис мүрысөөн — арад түмэнэй абьяас үүсхэл» гэһэн темээр апрелиин 17-до ниитэ полит-үдэр республика доторнай үнгэргэгдэхэ байна. Тус хуудаһанда толилогдоһон материалнуудые агитатор, политинформатор, лекторнуудтэ туһаламжа болгон дурадханабди.

ШЭНЭ ЁҺО ГУРИМААР

В. И. Ленинэй түрэһөөр 116 жэлэй ойе совет арадаймнай КПСС-эй XXVII съездын үүсхэл политическэ болон ажалай эхэ дэбжэлтын оршон байдалда угтажа байнхай. Манай ороной болон бүхыдөө мүнөөнэй дэлхэйн хүгжэлтын эрид хубилалтын үедэ болоһон съезд ажабайдалай табиһан асуудалнуудта ленинскэ заншалаар, сэхэ руунь харюусажа, парти болон арадые программна документнүүдээр, хурдадхалгын хараа бодолоор зэбсэгжүүлһэн байха юм.

«Мүнөө КПСС-эй, бүхы арадай урда партийна съездын хараа шэглэлнүүдые бодотоор бэелүүлхэ түүхэтэ удха шанартай зорилго табигданхай», — гэжэ Тольяттида үгэ хэлэхэдээ, М. С. Горбачев онсо тэмдэглээ.

Энэ хүдэлмэриие олон түмэнэй зохёохы эдэбхи үүсхэлые үргэноор дэлгэрүүлэнгүй, тэдэнэй ажалай болон ниитын эдэбхиие хүгжөөнгүй бэелүүлхэ болохогүй. Социалис мүрысөөнэй үүргэнь энэ талаар тон ехэ гээшэ.

Социалис гурима мүрысөөнэй эрдэм ухаанай үндэһэтэй теори байгуулһан В. И. Ленинэй тэрэниие эмхидхэлгын шухалын шухала гол ёһонуудые, саашадань тэрэниие хүгжөөлтэгын хараа зорилгонуудые найруулһан байна. «Имагтал социализм олон түмэнэй дарлалтые усадхажа, бодото дэрэ олоной хабаадалгатай мүрысөөнэй харгы түрүүшынхеэ нээжэ үгэнэ», — гэжэ В. И. Ленин бэшээ юм.

Манай республикын промышленна предприяти, колхоз, совхозуудта хубиин ба бригадна мүрысөөндэ 382 мянга гаран хүдэлмэришэд, колхознигууд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад хабаадана. Олохон коллективүүд, болон үйлэдбэриин түрүүшүүл абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ, ажалай үндэр бүтээсэ туйлажа, эрхим шанартай продукци гаргадаг байха юм. Республикын гурбан район, хоёр город, нэгэ поселок, предприяти, ажахынуудай долоон коллектив Бүхэсоюзна болон Бүхэроссин мүрысөөндэ илажа гараа.

Партийна съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөнэй дүнгөөр республикын арадай ажахын 30 гаран коллектив КПСС-эй XXVII съездын нэрэмжэтэ гэһэн нэрэ солодо хүртэжэ, 80-аад коллектив республикын Хүндэлэлэй дэбтэртэ оруулагдаа. 30-аад мянган хүн 1985 онойнгоо уялгануудые болзорһоо урид дүүргээ.

Социалис мүрысөө эмхидхэлгын асуудалнуудта Хойто-Байгалай, Түнхэнэй, Ахын, Железнодорожно, Октябрьска районуудта, БАМ-ай барилгашадай коллективүүдтэ, авиационно заводто, нарин сэмбын комбинадта, М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна деподо, Зэдын вольфрамо-молибденэй комбинадта, Загарайн бройлерно фабрикада, Зэдын районой Өөрөй совхозодо горитой анхарал хандуулагдаа.

Эдэ жэшээнүүд дээрэһээ «экономическа шэнэ харилсаануудые» зохёон байгуулгада шэглүүлэгдэһэн мүрысөөн гээшэ «экономическашье, социальнашье, хүмүүжүүлхышье» үүргэнүүдээ ниитэ нэгэн нягта харилсаатайгаар, нэгэ нэгэндээ нүлөөтэйгөөр дүүргэхэ ёһотой гэһэн ленинскэ эрилтын гүн удхые бүри гүйсэдөөр ойлгонобди.

Ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ мүрысэгшэдэй оролдолгые элсүүлэн, нэрлэгдэһэн районууд болон коллективүүдэй партийна организацинууд эмхидхэхы журамые, ажалай бүтээсые хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхын, эрхим техникэдэ шэлжэн орохын, ажалые ба продуктнуудые алмахын тула уридалгые хүгжөөхэ гэһэн ленинскэ эрилтэ баримталжа, мүрысөөнэй социально-политическэ болон хүмүүжүүлхы үүргые али болохо дүүрэнээр хэрэглэхые оролдоно.

Гол шухала зорилгонуудые бэелүүлгэдэ хэр зэргэ шэглүүлэгдэһэнһээ ажалай уриалдаанай эрхэ нүлөөнь нэн түрүүн дулдыдадаг гэжэ В. И. Ленин заадаг һэн. Экономическа һалбарида ажалай бүтээсэ үндэһөөрнь дээшэлүүлхэ тэрэ шухала зорилгонь гэжэ ... гаха гэһэн уялга абаа.

Мүнөө партиин XXVII съездын һүүлээр тэдэнэр бүри шэнэ үндэр уялгануудые абажа, зохёон байгуулхы ажалдаа эдэбхитэйгээр орожо байнхай.

Партиин XXVII съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөнэй үедэ мүрысөө эмхидхэлгэдэ, үрэ дүнгүүдыень сэгнэлтэдэ шэнээр хандаха арганууд туршагдаа.

Тиин дурсагдаһан шэнэ арга, эрилтэнүүд арбан хоёрдохи табан жэлэй эрхэ байдалда, социалис мүрысөөе хүтэлбэрилгэдэ хараада гүйсэд абтаха ёһотой. Миил ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын түлөө тэмсэхэ бэшэ, харин һалбариин адлирхуу үйлэдбэринүүдэй дунда эгээл эрхим дээдын хэмжээ туйлаха шухала. Продукци үйлэдбэрилгые миил дээшэлүүлхэ бэшэ, харин Эхэ орондоо, арадта хэрэгтэй эрхим шанартай продукци ехээр гаргаха, хэлсээтэ уялгануудаа заатагүй дүүргэхэ, хүдэлмэриин газарнуудтаа нөөсэнүүдые дүүрэнээр хэрэглэхэ, үнгэдэр бүтээсэтэ ажалда таатай асуудалнуудые шиидхэхэ шухала.

Мүрысөөн тушаа мэдээсэлэй, үрэ дүнгүүдынь зэргэсүүлхэ, дүй дүршэлынь бодото ажал дээрэ дэлгэрүүлхэ арга боломжо олгохо хэргы нээхэ, мүрысөөн эмхидхэлгын ленинскэ гол ёһонуудай мүнөөшье ехэ удха шанартай болоно. Эдэ гол ёһонуудые сэгэй шалгалта дабажа, ашаа үрэ ехэтэй байһанаа гэршэлжэ байна. Тэдэниие үндэһэлэн, урмашуулгын гуримые бүри зохисотой тааруу, үрэ нүлөөтэй болгохо, ажахын тоосоондо үргэн харгы нээхэ, түрүү предприятинуудай жэшээгээр үйлэдбэриие үргэдхэхын, техническэ талаарнь шэнэлхын, ажалай эрхэ байдал һайжаруулхын тула хэрэгтэй болохо мүнгэн зөөриие өөһэдөө олохо арга боломжо ажалша коллективүүдтэ олгохо шухала.

Мүрысөөе эмхидхэгшэд партийна съездын табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тула ажалшадай хүсэ шадалые али болохоор гүйсэд элсүүлхэ уялгатай. Табан жэлэй бүри түрүүшын жэлдэ горитой түлхисэ үгэһэнэй ашаар арадай ажахые саашадань хубилган шэнэлэлгын үндэһэ һууриие бэхижүүлхэ гээшэ мүрысөөндэ хабаадагшадай нэрэ хүндын хэрэг болоно.

НАЙДАМТАЙ НАРИЖУУЛГА

Үйлэдбэриие хурдадхалгын замда оруулха талаар асари ехэ зорилго партиин XXVII съезд дээрэ табигдаа гээшэ. Энээниие туйлахын тула эрдэм, техникын туйлалтануудые ашаг үрэтэйгөөр нэбтэрүүлхэ, оньһон түхеэрэлгэнүүдые шэнэдхэжэ, байгуулгыень саг үргэлжэ нарижуулан һайжаруулжа байха хэрэгтэй. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев Куйбышевай металлургическа заводой хүдэлмэришэдтэй уулзахадаа, эгээл иимэ һанамжаяа элирхэйлһэн байна.

Улаан-Үдын авиационно заводой хүдэлмэришэд инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд энэ зорилгын тон шухала байһые гүйсэд мэдэржэ, элдэб аргаар шиидхэхые оролдодог юм. Хоёр цехэй жэшээ дээрэһээ абаад харая.

...Оператор Е. Н. Чупахин хэһэн хабтагайнуудые бүридхэжэ табяад, кнопко дараадхина. Рободой ута «гар» түрүүшын түмэр хабтагайе саг дары хуулажа абаад, хэб дарадаг пресс руу түлхинэ. Нюдэ аниха зуура деталь бэлэн болгогдоод, транспортёроор саашаа эльгээгдэнэ. Иигэжэ детальнуудай хойно хойноһоо һубарихыень харахада, хүнэй зохёохы шадабари хэдышье тодо мэргэн гээшэб даа гэжэ бодомжолмоор бэлэй.

Арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилэн гаргадаг цехтэ робототехнологическа лини 1983 онһоо хүдэлгэгдэнэ. Угаалгын машинада хэрэгтэй детальнууд эндэ бүтээгдэдэг юм. Уданшьгүй столовын зүйлнүүдые хэбтэ дарадаг 3 робот тодхоогдоо һэн. Тиихэдэнь хоёр хэбшэн сүлөөлэгдэжэ, ондоо хүдэлмэридэ ороо, 6 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэ абтаа. Нёдондо үшөө долоон робот нэмээгдээ, ажалай бүтээсэ дахинаа дээшэлээ. Мүнөө үедэ детальнуудые механическа аргаар буйлуулгада хэрэглэгдэхэ зургаан робот туршагдана. Үнгэрһэн жэлэй һүүл багаар һайжаруулагдаһан түхэлэй «Белка-10М» угаалгын машина бүтээгдэн гаргагдажа эхилээ һэн. Эгээл эндэ робототехнологическа лини сэгнэшэгүй туһатай гэжэ элирээ бэлэй. Хараалагдаһан ёһоор бүхы рободуудай тодхоогдоходо, жэлэй туршада 21 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэ абтаха байна.

Үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ түсэбэй ёһоор мүнөө жэл программна хүтэлбэритэй 14 автоматическа манипулятор заводой зарим цехүүдтэ нэбтэрүүлэгдэжэ, 30 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэ абтахаар хараалагдана.

Эрхим һайн түхеэрэлгэнүүдээр, зэр зэмсэгүүдээр хангалгын асуудалнууд саг үргэлжын хараада байдаг. Томо хэмжээнэй зэр зэмсэгүүдые бэлэдхэдэг цехтэ шэнэ юумэ үүсхэгшэд олон юм. Жэшээлхэдэ, түмэр хабтагайнууд дээрэ тусхай тэмдэгүүдые табилгада ехэ саг гарадаг байгаа. Энээниие түргэдхэхэ тушаа уралан нарижуулагша, слесарь С. Н. Гомбоев бодомжолжо үзөөд, ямаршье үлүү бэлэдхэлгүйгөөр, түр зуура тэмдэгүүдые табиха технологическа түхеэрэлгэ дурадхаа бэлэй. Тиигэжэ нилээн ехэ саг алмагдадаг болоо. Энэ хадаа С. Н. Гомбоевой эгээл ашаг үрэтэй дурадхалнуудай нэгэн мүн.

Уралан нарижуулгые, ухаалан зохёолгые үргэдхэхэ талаар цех соогоо хүдэлмэри ябуулдаг Н. И. Мезенцев, патентовед Т. Крегель гэгшэд үргэн мэдэсэтэй мэргэжэлтэд юм. Шэнэ техникэ, уралан нарижуулга, ухаалан зохёолго тухай мэдээсэлнүүдые тэдэнэр суглуулдаг. Хүдэлмэришэдшье эндэ хабаадуулагдадаг. Крегелиин туһаламжатайгаар слесарь В. В. Федоров заводой патентнэ бюродо тааруу литература бэдэрээ һэн. «Ута нарихан түхэлэй ашаа үргэхэ түхеэрэлгэ» гэһэн ухаалан зохёолгын дурадхалда онсо анхарһаниинь һайшаалтай. Тиин ном соохи энэ заабариин ёһоор үйлэдбэридөө хэрэглээ бшуу. Тиигэжэ ашаа шэгнэлгын, нэгэ тээһээ нүгөө тээшэнь ашаа дамжуулгын үедэ аюулгүй байдал хангагдаһан байна. Уламжалан томо хэмжээнэй зэр зэмсэгүүдые бэлэдхэлгэдэ гар ажалай хэмжээн мүнөө 2,7 процентдэ хүрэнэ.

Детальнуудые хабсаран суглуулгада хэрэглэгдэдэг түхеэрэлгэнүүдые нэбтэрүүлгэ цехтэ эдэбхитэйгээр ябуулагдана. Жэшээлхэдэ, хүнэй гарай хүсэд хүрэхэгүй, саана тодхоогдоһон, мүн юрын рукояткаар бүхөөр мушхахын аргагүй шүрэб, гайканууд олон гэжэ мэдээжэ. Технологууд Н. И. Мезенцева, О. М. Хижкина гэгшэд патентнэ бюродо энэ темээр тусгаар литература шэлэжэ бэдэрээ һэн. Эгээл таарамжатай ухаалан зохёолгын дурадхал оложо нэбтэрүүлһэниинь шүрэб, гайканууд түргэноор, бүхөөр мушхагдадаг болоо.

Эрдэмэй туйлалтануудые техническэ шиидхэбэринүүд болгон бэелүүлгэдэ уралан нарижуулга ехэ үүргэ дүүргэдэг бшуу. Заводой уралан нарижуулагшад сооһоо нэн түрүүн конструктор А. И. Комковые дурдалтай. Саг үргэлжэ бэдэрэлгэнүүдые хэжэ байдаг энэ хүн авторска гурбан үнэмшэлгэтэй юм. Уралан нарижуулгын ба нээлтэнүүдэй талаар СССР-эй Госкомитедэй зүгһөө үшөө нэгэ уралан нарижуулгын дурадхалынь баталагдаба гэһэн мэдээсэл һая ерэжэ, суг хүдэлдэг нүхэдынь үнэн зүрхэнһөө амаршалаа һэн.

Эсэсэй суглуулбари хэдэг цехтэ анхан электро-хабсаралгын хүдэлмэринүүдтэ юрын электрокалорифер хэрэглэгдэдэг байгаа. Теэд найдамтайгаар ашаглахын аргагүй, корпусынь улайтараа шахуу халажа, гараа ойлгомторгүй халаамаар һэн. А. И. Комков, конструктор Ю. И. Шестаковтай суг бодомжолжо үзэһэнэй һүүлээр электрокалорифер руу агаар двигательһээ бэшэ, харин нөөсэлэгдэһэн агаарай сетьһээ дамжуулдаг болсо. Энээнэй ашаар электрокалорифер хүдэлмэридэ таарамжатай, шэгнүүрынь найма дахин хүнгэн болоо һэн. Табан жэлэй туршада конструктор А. И. Комков 500 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэтэй дурадхалнуудые оруулһан байна.

Үйлэдбэриие эршэ түгэс хүгжэлтын замда оруулгада заводой залуу мэргэжэлтэдэй хубита бии. Инженер Юрий Лаевай хүтэлбэри доро зохёохы ёһоной бригада һая байгуулагдаа. Мүнөө эдэнэр пластмасса бүтээн гаргахада хэрэгтэй бүхэли комплекс тодхоохо хүдэлмэри эхилбэ.

Эдэ дурдагдаһан жэшээнүүд эрдэм-техникын дэбжэлтын туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгэ хадаа ажал, хүдэлмэри бүри бүтээсэтэй болгохо хэрэгтэ, гүрэнэй түсэб урагшатай бэелүүлгэдэ шиидхэхы нүлөө үзүүлхэ жэшээтэй гэжэ бодотоор гэршэлнэ бшуу.

Г. ЕЛИСЕЕВА,
олон хэһэгтэй газетын корреспондент.

Үдын совхозой Баян-Голой фермэ Хоринин районой эрхим коллективүүдэй нэгэн юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2591 килограмм һүн һаагдаа һэн. Залуу коммунист Цырен-Ханда Гончикова, коммунис ажалай ударник Гармажап Жимбеева гэгшэд гурбан мянгатанай хилые дабажа гараһан байгаа. Стахановска хүдэлөөнэй 50 жэлэй ойн хүндэлэлэй дипломоор, Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан дурасхаалай жагсаалда шалгараһанай түлөө ВЛКСМ-эй ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотаар тус коллектив шагнагданхай.

Байгша оной эхинһээ Баян-Голой һаалишад эрхим үрэ дүн харуулна. Съездын хүндэлэлдэ абаһан уялгануудаа эдэнэр эрхимээр дүүргээ һэн. Бэлэдхэлэй пунктда эндэһээ имагтал нэгэдэхи сортын һүн тушаагдадаг юм. Мүноо баян-голойхид байгша ондо үнеэн бүриһөө 2700 килограммһаа бага бэшэ һү һаахын түлөө мүрысэн ажаллана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фермын һаалишад Е. А. Покацкая, Т. Ц. Дондокова, Г. Б. Жимбеева, Е. Б. Санжижапова, А. Мухомедзянова, Т. Гончикова, С. Яхина.

ДЭБЖЭЛТЫН ШАТА

Эрдэм-техникын туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгые түргэдхэһэнэй, ажалые эмхидхэлгын түрүү онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэһэнэй, хэлсээнэй ёһоор продукци эльгээлгын гуримые шангадхаһанай, угтамжын түсэбүүдые дүүргэхэ талаар ажалша коллективүүдэй үүсхэлые бүри дүүрэнээр ашаглаһанай үндэһөөр ажалай бүтээсые 1,15 процентээр дээшэлүүлгые хангажа, гол түлэб энээнэй ашаар үйлэдбэриин хэмжээе нэмээхэ.

...Промышленна продукци худалдаха 1986 оной түсэбые болзорһоо урид, декабриин 30-да, дүүргэхэ. Түсэбһөө гадуур 7 миллион түхэригэй продукци гаргаха.

КОММУНИС СУББОТНИГОЙ УРЯАНУУД

Буряадай ниислэл хотын ажалшад вождиин түрэһөөр 116 жэлэй ойн хүндэлэлэй коммунис субботнигой үдэр дүн хамтадаа 4 миллион 200 мянган түхэригэй товарна продукци үйлэдбэрилхэ юм. Энэнь нёдондонойхиһоо хоёр дахин шахуу ехэ болоно.

***

Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэд 295 мянган түхэригэй товарна продукци үйлэдбэрилэн гаргаха, тэрэ тоодо Т-3 түхэлэй тепловозой 1 секци, 1 вагон, ЭДТ түхэлэй 4 двигатель, вагоной 20 паар заһабарилха, 50 электровафельница гаргаха байна. 17,5 мянган түхэриг арбан хоёрдохи табан жэлэй жасада дамжуулагдаха.

***

Улаан-Үдын М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой 500 машинист субботнигой тоосоогоор хүдэлжэ эхилэнхэй. Апрелиин 19-эй үдэр болотор 380 поезд ябуулагдаха гэхэ гү, али миллион гаран тонно арадай ажахын ашаа энэл үдэртөө зөөгдэхэ. Мысовой станциһаа Петровск-Забайкальский хүрэтэр эстафетнэ поезд ябуулагдаха. Олоһон 7200 түхэриг мүнгэеэ депогойхид табан жэлэй жасада оруулха.

***

Буряадай мебельно-модо болбосоруулгын комбинадай хүдэлмэришэд хамаг арга боломжонуудаа элсүүлжэ, 55 мянган түхэригэй мебель, 432 кубометр хюрөөдэмэл материал, 64 кубометр мебелиин хабтагай бүтээхэ, 900 кубометр модо хэмжүүрлэн тайраха, 25 000 түхэригэй үргэн хэрэглэлэй, 18 600 түхэригэй соёлой-ажаһуудалай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилэн гаргаха зорилготой.

***

Хориин районой Хүлэй совхозой 320 хүдэлмэришэд ажалай һайндэртэ хабаадаха. Тэдэнтэй суг хамта хүдөөгэй интеллигенци, һурагшад хүдэлхэ юм. Энэ үдэр 2500 һургаар, 50 кубометр түлеэн бэлдэгдэхэ. Субботнигой фонддо 1150 түхэриг зорюулагдаха.

***

Мухар-Шэбэрэй районой «Искра» колхозой һү һаалиин фермэнүүдэй ажалшад «улаан субботын» үедэ 39 центнер һү һааха хүсэлэнтэй. Энэнь юрын үдэрэйхиһөө 2 процентээр дээшээ болоно. Бүхыдөө 500 колхозник ажалда гаража, олоһон 1800 түхэригынь табан жэлэй жасада оруулагдахаар хараалагдаа.

«Ленинскэ гол ёһонуудта түшаг... мүрысөөнэй эмхидхэл нарижуулан һ... жаруулха ба аша нүлөөень дээшэлүү... ёһын тэдыдэ хандаха ба хубилд... хуушарһан онол арга хэрэглэхэ яб... лые зайсуулан усадхаха, түрүү д... дүршэл үргэнөөр тарааха, гээгдэгшэ... түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргаха, эд... үүсхэлэй, нүхэд ёһоной харилсаа ... бооной ба бэе бэедээ туһалалсалгын гурим хүгжөөхэ хэрэгтэй»...

(Советскэ Союзай Коммунис партиин Програм...

ПАРТКОМ БОЛО... СОЦИАЛИС МҮРЫСӨ...

Партийна комитедэй хэхэ, бэелүүлхэ юумэн ехэ ааб даа. Мүнөө КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхэ талаар ажалшадай эдэбхи үүсхэл бадаруулха гээшэ ехэ шухала болоно. Эндэ социалис мүрысөөн ехэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой. Тиимэһээ ажалай мүрысөө хүтэлбэрилхэ, тэрэнэй ашаг үрэ дээшэлүүлхэ асуудалнууд парткомой саг үргэлжын анхарал доро байдаг.

Социалис мүрысөөнэй ябасада эдэбхитэйгээр нүлөөлхэ гээшэ нэн түрүүн хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэл саг дары элирүүлжэ дэмжэхэ, шэнэ юумэ ходо үүсхэдэг байхаар хүмүүжүүлхэ хэрэг болоно. Манай заводой партком иигэжэл мүрысөө хүтэлбэрилхые оролдоно. Түсэбтэ даабари болон абаһан социалис уялгануудаа заатагүй дүүргэхэ, ажалай бүтээсэ, продукциин шанар дээшэлүүлхэ мүн бүтээгдэһэн продукциин өөрынь сэн хямдаруулха, эрдэм-техникын дэбжэлтые үйлэдбэри нэбтэрүүлхэ, элдэб зүйлэй алмалта, арьбалалта хэхэ гэхэ мэтын мүнөөдэрэй шухала асуудалнуудта мүрысэгшэдэй гол анхарал хандуулагдана.

Парткомой үүсхэлээр заводто социалис мүрысөө эмхидхэхэ предприятиин гурим зохёогдонхой юм. Энэ гурим хадаа мүрысөөнэй зорилгонуудые, тэрэниие эмхидхэхэ, ябасыень олондо мэдээжэ болгохо онол аргануудые хараална. Тус гуримай ёһоор хүдэлмэришэдэй хоорондо, ажалша коллективүүдэй хоорондо, коммунис ёһоор ажаллахын түлөө мүрысөөн эмхидхэгдэнэ. Гадна шухала, ехэ удха шанартай үйлэ хэрэгүүдтэ зорюулагдаһан үүсхэлнүүд бадаржа, дээшэлүүлэгдэһэн уялганууд абтадаг, тэдэниие бэелүүлхын түлөө мүрысөөн баһал дэлгэрдэг байха юм.

Хүдэлмэришэдэй өөһэд хоорондын хубиин социалис мүрысөөн энэ хэрэгэй үндэһэн һуури гэжэ тоолодогби. Хубиин түсэб болон социалис уялганууд жэлэй ба табан жэлэй болзороор абтадаг. Мүрысөөндэ хабаадагша бүхэн суг хүдэлдэг нүхэрөө гү, али ондоошье хүниие мүрысөөндэ уридаг байна. Үгы һаа, өөрөө нүгөө нүхэрэйнгөө дурадхал дэмжэжэ, мүрысөөндэ оролсоно.

Социалис уялгануудые абаһан заводой хүдэлмэрилэгшэд элдэб нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөнүүдтэ хабаадана. Жэшээлбэл, коммунис ажалай ударник, цех болон таһагай эгээн һайн мэргэжэлтэн, заводой эгээн һайн мэргэжэлтэн, заводой эрхим залуу хүдэлмэришэн, заводой эрхим инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэ, заводой эрхим һурган хүмүүжүүлэгшэ, «Заводой шанарай отличник»; «Заводой алтан гартай мастер» гэхэ мэтэ.

Ажалша коллективүүд баһал социалис уялгануудые абажа, ажалаараа дүтэ коллективүүдтэй мүрысөөнэй хэлсээ баталдаг, хаба шадалаа туршадаг байна. Тэдэнэр эгээн һайн цех, бригада, таһаг, ... комсомол-залуушуулай ... бригада, эрхим шан... гада, үйлэдбэриин ... талаар эрхим цех, ... ажалай эгээн һайн бр... хэ мэтын нэрэ хүнди... хын тула оролдоно.

«Коммунис ажалай ... гэһэн нэрэ зэргэ ш... февраль һарада, ... лэй ажалай дүнгүүд... додог. Тусхай комисс... гогдожо, иимэ нэрэ ... гохо, олгохогүйе ... Энэ комиссида ... парткомой, профкомой, ... эй комитедэй түл... ородог юм.

Мүрысөөнэй дүн ... бан хоног, һара бүр... сологдоно. Ямар нэг... шагта үйлэ хэрэгтэ ... дан дэлгэрһэн мү... дүнгүүд тэрэ үдэрэй... гагдана. Сүүдхэ бүри... хоногой мүрысөөн... дые заводой директо... ридадаг штаб гаргад... Харин мүрысөөнэй һ... гүүд заводой захирга... лон профсоюзай завк... тын заседани дээрэ ... на. Эндэ цехүүд б... гуудай начальнигууд, ... комсомолой организа... секретарьнар, про... цехкомуудай түлөөлэгш... дадаг юм.

Иигэжэ социалис ... нэй дүнгүүд үдэр бүр... та заводой радиогоо... хогдодог. Мүн энэл ү... рысөөнэй ябаса харуу... барнууд шэмэглэгдэ... жа гарагшадай нэрэ... Алдар солын улаан ... дэдэг. Тиихэдэ тэдэни... шалһан бэшэгүүд, ... дые харуулһан «Сахи... даһан», «Халаахай» у...

Урда жэлэй эхинһ... шо «КПСС-эй XXVII ... — 27 габшагай арба... гэһэн үүсхэл завод ... нөөр дэлгэржэ, парт... ниие халуунаар дэмжэ... на. «Хоёр һарын түс... дын нээгдэхэ үдэр ... гэһэн үүсхэл Ратовс... гойлдог шудхалгын ц... гада гаргажа, тэрэни... водой бэшэ коллекти... луунаар дэмжээ һэн. ... рысөөнүүдтэ оролсоһ... мэришэд, коллективүү... уялгануудаа амжалт... дүүргээ.

Харин мүнөө хүн ... гэн хэрэглэмжын эд ... гадаг цехэй П. М. ... толгойлдог шэрдэгшэ... гада «Алмагдаһан ... нууд болон электры... сэн дээрэ хоёр үдэр ... гэһэн үүсхэл гаргаа, ... механическа цехэй К. ... веевэй токарьнуудай ... «Табан жэлэй түсэб 4 ... дүүргэхэ» үүсхэл завод... гаргаба. Эдэ үүсхэлнү... комой заседани дээрэ ... хэлсэгдэжэ, дэмжэгдэ... хүдэлмэришэд, ажал... лективүүд тэдэниие ... эдэ түрүүшүүлэй ... хүдэлхэ байһанаа ...

А. НЕВЗ...,
СССР-эй 50 жэлэй ой... жэтэ «Теплоприбор» ... парткомой секретарь.

НАРИНААР ТООЛОДОГ БОЛОХОДОО...

Юумэндээ гамтай наринаар, бодото эзэн ёһоор хандаха, хамтын зөөри, хэрэгсэлнүүдые алмаха, арьбалха, абтаһан продукци болон хэһэн ажалнай хэр ехэ гаргашатайб гэжэ ходо тооложо байха гээшэ мүнөө ажахые эрхилэлгын гол шухала эрилтэнүүдэй нэгэн болоно.

«Зөөри зээтэйдээ һайн, мүнгэн тоотойдоо һайн» — гэжэ арад зон дэмы хэлсэдэггүй. Бүри һая болотор манай «Дружба» совхоздо хонишодой бригадануудта, һү һаалиин фермэнүүдтэ үбэлжэлгын үедэ хэды шэнээн үбһэ тэжээл гаргагданаб, тэрээнһээ ямар хэмжээнэй продукци абтааб, хаана тэжээл үлүү ехээр гаргашалагдааб гэжэ хэншье наринаар тоолодоггүй байгаа. Жэшээнь, хонишод үбһэн, талха тарямнай дууһахаяа байна, асаржа үгэгты, газаагаа түлеэгүй болошообди, хонидоймнай хашаа, хорёо муудаа, заһабарилжа үгэгты гэжэ лэ һуудаг һэн.

Тоо бүридхэлэй нарин нягтаар хэгдэдэггүй, тиимэ иимэ ажал хэгдээ гэжэ олонхи ушарта хии тоонуудай бэшэгдэдэг дээрэһээ иимэ байдал тохёолдодог байгаа бшуу. Трактористнын һү, али автомашинын жолоошоной фермэдэ отарада үбһэ, һолоомо зөөхэдөө, 1—2 эрьесэ хээд, тэрэнээ 3—4 гэжэ нэмээд бэшэжэрхихэ, мүн талха тарянай хулгайлагдаха, үрилтэ хоролтодо оруулагдаха ушар үсөөн бэшэ үзэгдэдэг бэлэй. Хонишод, малшад тэрэниие ёһоор шалгадаг, харадаггүй байгаа. Юуб гэхэдэ, тэжээлэй, түлеэ залһанай сагһаа урид барагдаа һаань, үшөө асаржа үгэнэ ааб даа. Хаана ошохо һэм гэжэ бододог бэлэй.

Эгээл эдэ бүгэдэһөө боложо, манай совхоздо жэлэй дүн гаргахада абтаһан продукциин гаргаша айхабтар ехэ болодог, ажахын олон зуу мянган түхэригөөр гарзатадаг байһаниинь гайхалгүй.

Нёдондо жэлэй эхеэр манай совхоздо түрүүшын ээлжэндэ хонишодой бригадада, һү һаалиин гурбан фермэдэ, жэжэ эбэртэ малай гүүртэнүүдтэ, огородшодой звенодо чек хэрэглэжэ тоосохо гурим нэбтэрүүлэгдэжэ, тэдэндэ ажахын тоосооной даабари үгтэдэг болоод үйлэдбэриин гол һалбаринуудые хамтын подрядта оруулха хүдэлмэриин эхин табигдаһан юм.

Энээнэй гол зорилго юу байгааб ... бүхы юумэеэ тооложо һургаха, хэды шэнээн продукци абаа һаа, ямар хэмжээнэй гол болон нэмэлтэ урмашуулгын түлөөһэндэ хүртэхэбибди гэжэ урид мэдэхэ арга хүнүүдтэ олгоно. Хоёрдохёор, хүн бүхэниие экономическа бодомжодо һургаха, тэдэниие алмалта арьбалалта хэхэ, юумэндээ бодото нарин нягта эзэн болгон хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ туһалха байна бшуу.

Хэнэйшье мэдэһээр, бригада, фермэнүүдые нэгэ доро хуу хамтын подрядта оруулжархихань бэрхэтэй. Тэрээнһээ ехэшье үрэ абаһаар гаража үгэхэгүй. Тиимэһээ бидэ түрүүн совхозой бүхы һалбаринуудые цехүүд болгоод, удаань чек хэрэглэжэ тоосохо гурим нэбтэрүүлһэн, ажахын тоосооной зарим гол зүйлнүүдые хэрэглэдэг болоһоной һүүлдэ тэдэниие хамтын подрядта оруулха гэжэ шиидээбди.

Энэ түрүүшын алхамнай хэр ашагтай байба гээшэб? Үнгэрһэн 1985 ондо совхоз һүүлэй жэлнүүдтэ түрүүшынхеэ гүрэндэ мяха, һү, овощ худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Жэшээнь, нёдондо 1600 центнерэй орондо 1803 центнер махан худалдагдаа. Тэрэ шалан ажахы 4 мянган центнер үгэрсэ, помидор, капуста гүрэндэ тушааха түсэбтэй һаа, тэрэнээ 4910 центнертэ хүргөө һэн. Бэрхэ огородшон В. Ф. Спиридоновагай даадаг 15 хүнһөө бүридэһэн звеногойхидой оролдосотой ажалай ашаар совхоз овощ худалдалгаһаа 141 мянган түхэригэй олзо оруулаа. Эндэ абтаһан овощой центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн түсэбһөө 4 түхэригөөр хямда болоо. Мүн урда жэлдэнь гектар бүриһөө миил 36,5 центнер овощ абаһан һаа, нёдондо тэрэмнай гектарай 112 центнертэ хүреэ. Иигэжэ шэнэ гуримаар хүдэлдэг болоод, һайн үрэ дүнгүүдые туйлажа, даабариһаа гадуур продукци ехээр абаһанайнгаа түлөө тус звено бүхыдөө 1400 гаран түхэригэй нэмэлтэ түлбэридэ хүртөө һэн.

Эхэ хонидые харууһалдаг хонишодоймнай бригаданууд баһал нёдондонһоо хойшо чек хэрэглэжэ тоосохо гуримда ороод, мүн ажахын тоосооной ёһоор хүдэлдэг болоод, үрэ дүнгүүдээ жэл бүри дээшэлүүлнэ. Нёдондо гансал ахалагша хонишон К. Содбоевой бригадада зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга түлжүүлэгдэһэн юм. Мүнөө жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 85 хурьга түлжүүлхэ түсэбтэй һаа, ахалагша хонишод Л. Олзобоев, В. Эрдынеев, К. Содбоев гэгшэд зуун эхэ хонин бүриһөө 100 гаран хурьга абанхай.

Хонишодой бригадануудта түл һайнаар абтахаһаа гадна, хонидынь хүсэ шадал һайнтай, гарза хоролтогүйгөөр ондо оруулагдажа байна. Үбһэ тэжээлшье урдынхида орходоо, нарин нягтаар гаргашалагдана, алмагдана. Мүн урда жэлнүүдтэ хурьга абалсаха хүнүүд дуталдадаг һаа, мүнөө бригаданууд диилэнхидээ өөһэдын хүсөөр, үлүү зониие абангүйгөөр, энэ кампаниия үнгэргэхэ гэжэ оролдоно.

Ажахын үнинэй луговод А. М. Гончаровой звено нёдондо хамтын подрядаар хүдэлжэ, даажа абаһан сабшаланһаа түсэбэй ёһоор 2061 центнер үбһэ бэлэдхэхэ аад, тэрэнээ 2 дахин үлүүлэн дүүргэжэ, жэлэй дүнгөөр гол түлөөһэн дээрээ 7 хүндэ хамта 4900 түхэриг нэмэжэ абаа.

Энэ жэлһээ эхилжэ һү һаалиин гурбан фермэдэ, тариан ажалай бригадада чек хэрэглэжэ тоосохо гурим, хамтын подряд нэбтэрүүлэгдэбэ.

Үйлэдбэридэ ажахын тоосооной гуримые ... лээд, хамтын подряд... лээд байхада бүхы ... зүндөө һайн болошо... һаналтагүй ааб даа. ... мүнөө манай гол зор... гэхэдэ, бүхы һалбари... үрэтэйгөөр эрхилхы... усадхахын, сэбэр олзо... гохын түлөө тэмсэһ... хозой дирекци, ... профсоюзай организа... ниие үдэр бүриин ... байлгажа, илангаяа ... шад, механизаторнууд... да экономическа ... эмхидхэхэ тушаа ... долго гаргана. Тоо ... тоосоое нарин нягт... ха талаар чековэ... статистик А. С. ... диспетчер-нормировщ... Миронов, мүн цех... мэргэжэлтэд ехэ ... хэдэг.

Бидэ һарадаа ... ажахын тоосооной ... гэргэжэ, тэндэ чек ... тоосохо гуримай ... дажа, гаргашын ... лэдбэриин даабари... раар дүүргэгдэжэ ... радагбди. Мүн парти... ганизаци, профсоюз... сомолой комитедүүд ... нэй дүнгүүдые саг ... гадаг юм.

М. ЗАБ...,
Загарайн ...
«Дружба» совхозой ...

...ай дээдын зургаануудта

...МАЛИС МҮРЫСӨӨНДЭ ЭРХИМЛЭГШЭД

...рсёлой байшангуудые, байрын гэрнүүдые ба... ...ыдань хүргэхэһэн, Буряадай АССР-эй городууд, ...түбүүд, бусад һууринуудые болбосон түхэлтэй ...коммунальна, санитарна байдалые һайжаруулхын ...жэлэй габшагай хүдэлмэри эмхидхэхэ тухай» ...АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1983 оной мартын ...ндан абтаһан тогтоолой дүүргэлтын дүнгүүд, ...ын республикын Министрнүүдэй Совет ...рын хараҗа үзэбэ.

...Соведүүдэй һуурин тосхонуудые болбосон ... болгохо, сөёлынь дээшэлүүлхын түлөө ...дүүд дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй үедэ ... хүдэлмэри энэ талаар ябуулагдаа гэжэ Буряа... Министрнүүдэй Совет, республикын профсою... тэмдэглэгдэбэ.

...соо городууд ба худоо нютагуудай үйлсэнүүд ... болбосон түхэлтэй болгохо, ... үйлэдбэриин объектнүүдэй гадаада талынь ... тогтоол хэрэгжүүлхэ эхэ юумэн хэгдэбэ. ...гурбан жэлэй туршада 1050,5 мянган дүрбэл... ...талмайтай байрын гэрнүүд ашаглалгада оруулагдаа... ...дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүд заһа... 350 һууритай клубууд, сөёлой байшангууд, ...һууригуудые баригдаа, трамвайн шэнэ ...ая, 102 һууритай хоёр гостиница «Аршан» ...ашаглагдаа, 18,1 мянган дүрбэлжэн ...ай бараагууд үгы хэгдээ.

...түхэлтэй болгохын түлөө хүдэлмэри Буряадай ...байгуулагдаһаар 60 жэлэй, совет арадай Агууехэ ...һаар 40 жэлэй ойтой дашарамдуулан илангаяа ...эр ябуулагдаа. Энэ үедэ үнэтэй үүсхэлнүүд мүн... ...Сэлэнгын, Хориин, Хойто-Байгалай, ...тосхонуудта жэшээтэ үйлсэ, гэр гэжэ нэрлэгдэхын ...малис мүрысөөн дэлгэрээ.

...һуурин тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо ...хүн зон олоороо хабаадана. Улаан-Үдэдэ, ...1985 ондо 377 гэр «Жэшээтэ гэр» гэһэн нэрэ зэр... ...түлөө тэмсэһэн байна. Республикын городууд, ...түбүүд болон бусад һууринуудые болбосон тү... ...талаар гурбан жэлэй хүдэлмэриин үедэ ...социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, ...АССР-эй Министрнүүдэй Совет болон республикын ...дай совет нигэжэ тогтообо:

...галай **районние** илаһанда тоолохо.

...Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй ...Улаан тугые 3 мянган түхэриг мүнгэн шан... ...рюулха.

...депутадуудай Хойто-Байгалай районно Соведэй ...Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ...профсоюзуудай соведэй дурасхаалта дипломоор

...АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1983 оной ...-дэ соносхоһон тогтоолой дүүргэлтын дүнгүүдые ...вод, социалис мүрысөөндэ илаба гэжэ удаадахи ...тоолохо:

...**Октябрьска район;**

...район;

...район;

...район.

...депутадуудай Октябрьска, Зэдын, Хориин, Түнхэ... ...Соведүүдэй гүйсэдкомуудые Буряадай АССР-эй ...Соведэй, республикын профсоюзуудай сове... ...хаалта дипломуудаар шагнаха.

...тосхонуудаа болбосон түхэлтэй болгохын түлөө ...депутадуудай поселково, сельскэ сомоной Сове... ...рондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илагшад:

...районой **Муйска сельскэ Совет;**

...районой **Петропавловска сельскэ Совет;**

...районой **Сэлэн-Дүүмын поселково Совет;**

...районой **Орлигой сельскэ Совет.**

...депутадуудай Сэлэн-Дүүмын поселково, Петро... ...Муйска, Орлигой сельскэ Соведүүдые Буряадай ...Министрнүүдэй Соведэй, республикын профсоюзуу... ...дурасхаалта дипломуудаар шагнаха.

...тосхонуудаа болбосон түхэлтэй болгохо, сани... ...байдалыень һайжаруулха талаар **Баргажанай, Кабан...** ...ынуудай эдэбхитэй хүдэлмэриие тэмдэглэхэ.

...хотодо, Бэшүүрэй, Яруунын, Хэжэнгын райо... ...талмайнуудаа, һуурин тосхонуудаа болбосон ...болгохо талаар хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуу... ...тогтоол соо заагдаба.

...тоолоор городууд ба һуурин тосхонуудые бол... ...түхэлтэй болгохо хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан ...Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ...профсоюзуудай соведэй Хүндэлэлэй грамота... ...шагнагдаба.

ТАНИИЕ ЯМАРААР ХАНГАНАБ

УРАГШАТАЙГААР

Хори һууринай гол үйлсэдэ байдаг хоёр дабхар гэрые хүн бүхэн мэдэхэ, тойрожо гарадаггүй юм. Тэрэнэй газаа, досоо талаһаа нюдэ баясуулмаар зохилдуулһан гоёогдонхой. Тиихэдэ хүн зон энэ байшан соо ходоодо олон байдаг. Ханадань ямар цех соо, ямар захил абтанаб, хэды үнэ сэнтэй болохоб гэжэ харуулһан стендүүд. Хүндэлэлэй самбар гэхэ мэтэ бии. Захил хэхээ ерээд байхадаа, тус предприятиин ажал хэрэгтэй, хүдэлмэрилэгшэдтэйнь танилсаха дуран хүрөө һэн. КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлэн, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг Хориин комбинадай коллектив хүдэлжэ байнхай. Тус предприятида оёдолой, гуталай, фотографиин, телерадиоаппаратура заһабарилгын, малгай оёлгын, час заһабарилгын цехүүд бии. Эндэ 19 зүйлэй хангалгын хүдэлмэри хэгдэдэг юм. Тэрээнһээ гадна холын гүүртэ, бригаданuудта ажаллагшадай захилнуудые тушаан абадаг пунктнууд ба байшангууд Удинск, Тээгдэ болон бусад тосхонуудта бии. Хори һууринай хүн зониие хангалгын предприяти район соогоо түрүү һуури эзэлдэг юм. Арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэб үнгэрэгшэ жэлэй декабриин арбан хоёрто тэдэнэр дүүргэээ гэхэ гү, али 1 миллион 802 мянган түхэригэй хангалтын хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Тиигэжэ табан жэлэй түсэб 101,4 процент дүүргэгдэбэ гээшэ.

Үнгэрэгшэ жэлэй түсэб мүн баһа сагһаа урид дүүргэгдээ. Тиигэжэ энэ предприяти партиин райкомой бюрогой ба арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой шиидхэбэреэр социалис мүрысөөндэ илаһанайнгаа түлөө дамжуулгык Улаан тугта хүртэһэн байна. Энэ мүрысөөндэ РСФСР-эй хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын габьяата хүдэлмэрилэгшэ, гутал оёдог мастер Н. Н. Козулин, РСФСР-эй хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын отличникүүд — радиотелеаппаратура заһабаридаг мастер Л. Ф. Ларионов, оёдолшон Б. В. Намсараева, хубсаһа эсхэгшэ Л. П. Корнакова, парикмахер Х. З. Бадмаева гэгшэд түсэб ехээр дүүргэлгэдэ хубитаяа оруулһан байна. Эдэнэр табан жэлэй түсэбөө холо улүүлэн дүүргэһэн алдартай. Гадна табан жэлэйнгээ түсэбүүдые парикмахернууд А. И. Грехова, Н. Б. Нанзатова, гуталшан М. И. Гуслякова гэгшэд урагшатайгаар дүүргээ. Оёдолшодой дүрбэн цех түсэбөө дүүргэнхэй юм. Эдэ цехүүдтэ залуушуулые һурган хүмүүжүүлдэг хүнүүд олон. Тэдэнэй нэгэн Н. Н. Козулин болоно. XI табан жэлэй туршада тэрэ гутал оёдог 20 мастернуудые һургажа гаргаа.

Энэ предприятиин директор Владлен Владимирович Фёдоровтой уулзажа хөөрэлдэбэб.

— Манай предприяти мүнөө жэлэй январь һараһаа эхилээд, экономическа туршалгын гуримаар хүдэлнэ. Экономическа туршалгын удха шанар худоогэй зоной захил абадаг пунктнуудай хэрэгтэ эли тодоор харагдана. Юундэб гэхэдэ, эндэ хүдэлжэ байһан зон хоёр янзын түсэб абана. Нэгэдэхеэр, олон зүйлэй хангалга бэелүүлнэ, хоёрдохёор, мүнгэнэй хэмжээнһээ болоно бшуу. Олон зүйлэй захилнуудые абажа, мүнгэ ехээр оруулха хэрэгһээ захил абадаг пунктнуудай хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһэн дулдыдаха байна ха юм. Тиимэһээ хүн зонһоо захилнуудые абадаг пунктнуудые даагшад хүниие һайнаар хангаха гэжэ оролдохо болоно. Һүүлэй хоёр жэлдэ худоогэй ажалшадта 150 паар эрэшүүлэй үбэлэй дулаан гутал, 320 арһан дэгэл оёжо худалдагдаба. Мүнөө жэл манай предприяти материалнуудайнгаа үлэгдэлнүүдһээ элдэб янзын арһан бүһэ, захануудые, хамсын манжет, гуталай дүрэнхи, угалзалжа бүтээгдэһэн ехэ бага салфеткэнүүд гэхэ мэтые оёжо гаргана. Тиигэжэ манай предприятида үгтэһэн эд бараан ехээр алмагдаха болобо. Пенсионернүүд, гэртээ үхибүүдтэйгээ һуудаг эхэнэрнүүд манай предприятиһаа гэртээ оёхо даабари абадаг болонхой.

Манай байдалда дутуу дунданууд олон гэжэ директор хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ. Заримашуул манай оёһон зүйлнүүдые голодог, заримдаа «шанар муутай» гэһэн гомдол бэшэдэг. Юуб гэхэдэ, һая һуража байһан мэргэжэлтэдһээ энэ болоно, мүн хүн зоной эрилтэ жэл бүри ургана гэжэ мэдээжэ ха юм даа. Мүнөө аяар 27 тосхонуудта ажаһуудаг хүн зониие хангадаг болонхойбди.

Бидэ оройдоо гурбан автомашинатайбди, тиигээдшье бензинэй хомор дээрэһээ холын фермэ, гүүртэнүүдээр ябаха аргагүй болонобди. Тосхон бүхэндэ комплексно пунктнуудые бии болгожо, хангалга үргэдхэхэ хэрэгтэй. Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын асуудалда совхозуудай, леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд нилээд анхаралаа хандуулдаг юм. Олонхи газарта захилнуудые абадаг пунктнууд хүйтэншэг. Манай предприятиинхид дутуу дундануудаа усадхаад, арбан хоёрдохи табан жэлэй түсэб түрүүшын үдэрһөөнь, һараһаань эмхи һайнтайгаар эхилээд, амжалтатайгаар хүдэлнэ.

Хориин районой хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын албанай хүдэлмэрилэгшэд арад зониие һайнаар хангахын, тула бүхы хүсэеэ элсүүлэн, урма зоригтойгоор ажаллажа байна.

Э. БУДАЕВ,
худоо бэшэгшэ.

Л. А. Лодова (зураг дээрэ) — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой эрхим хүдэлмэришэдэй нэгэн. Тэрэ электровафельницануудые хабсаргадаг участогта хүдэлдэг юм. Лидия Александровна гансал эрхим слесарь-хабсаргагша бэшэ, тэрэ завод соогос эхэнэрнүүдэй соведтэ нийтын хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулдагаараа суурхадаг юм.

В. ПЛУТТЫН фото.

ЗАНШАЛТА СЛЁТ

Бэшүүрэй районой дунда һургуулинуудта наймадахи классай һурагшадай заншалта 9-дэхи слет Бага-Куналейн 30-дахи СПТУ-да уржадэр болобо. ВЛКСМ-эй райкомой түлөөлэгшэд, районой предприятинууд болон ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд тэдэниие халуунаар амаршалаа. Техническэ мэргэжэлэй училищинуудта һуралсалаа үргэлжэлүүлхэ дуратай хэдэн арбаад хүбүүд, басагадта комсомолой путевконууд барюулагдаа.

Удаань училищиин курсантнууд түрэл училищи, шэлэһэн мэргэжэл тухайгаа айлшадтаа хөөрэжэ, һуралсалайнгаа классуудые харуулаа. Һуража байһан мэргэжэлнүүдээрээ тэдэнэр мүрысөө үнгэргэһэн байна.

Бага-Куналейн 30-дахи СПТУ-гай байгуулагдаһаар дүшэн жэлэй туршада зургаа мянга гаран механизатор һуража гараа. Һүүлэй арбаад жэлэй туршада училищи худоо ажахын механизаторнуудһаа гадна жолоошодые һургана, оёдолой үйлэдбэриин «Туяна» нэгэдэлэй Бэшүүрэй филиалда мотористка-оёдолшодые бэлдэнэ. Байгша оной намар газоэлектро-гагнууршанай, худоогэй барилгын мастерай мэргэжэлнүүдтэ шэнээр абтаһан һурагшадые һурган бэлдэжэ эхилхэ арга боломжотой болонхой.

Н. МИТЫПОВА.

Бэшүүрэй район.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

ЭБ НАЙРАМДАЛТА ХАРАА БОДОЛ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой Тольятти хотын ажалшадтай уулзалга бүхы дэлхэй дээрэ үргэн ехээр һонирхогдобо. Мүнөө үе сагай онсо шухала асуудалнууд болохо буу зэбсэгүүдые хуряан абалга ба эб найрамдал, тэрэшэлэн совет-американ мүнөө үеын харилсаанууд ба тэдэнэй саашанхи хүгжэлтын талаар совет хараа бодолой тайлбари баруун оронуудта айхабтар ехэ анхарал татаба. Томо-томо газетэнүүд, телевизионно ба радиокомпанинуудай шэнжэлэгшэдэй онсолон тэмдэглэһэнэй ёһоор, дэлхэй дээрэхи мүнөөнэй бодото ушар байдалда Советскэ Союз бүтэмжэтэйгээр хандажа байһанаа, зүришэлдөөтэ байдалые хаа хаанагүй зүбөөр шиидхэхэ ба ядерна дайнда хүргэжэ боломо буу зэбсэгүүдые ехээр бүтээн гаргаха ябадалые зогсоохо хүсэл эрмэлзэлээ үшөө дахин элирхэйлэн харуулаа.

Хилын саагуур хэгдэжэ байһан тайлбаринууд дотор совет хүтэлбэрилэгшын хэлэһэн үгэ «шанга», «залан сэхэ» ба «уян нугархай» гэһэн сэгнэлтэнүүдтэйгээр тайлбарилагдана. Уласхоорондын байдалые һайжаруулгада, ядерна аюулые зайсуулгада зорюулагдаһан тон шухала томо томо эдэбхи үүсхэлнүүдые Советскэ Союз һүүлэй үедэ гаргаа гэжэ тэдэ тайлбаринууд дотор һануулагдана. Жэшээнь, М. С. Горбачевой январиин 15-да хэһэн Мэдүүлгэ дотор хүн зониие олоор хюдаха буу зэбсэгүүдые бэеэ хамгаалгын хэрэглэмжын хэмжээн хүрэтэр хорооха тодо һонор программа дурадхагдана.

Эдэ һайн һайхан хүсэл эрмэлзэлэйнгээ түсэбүүдые СССР хэдэн хэдэн тодорхой алхамуудаар тэрэ тоодо бүхы дэлхэй дээрэ үргэн ехээр һайшаагдаһан, нёдондо жэлэй август һараһаа ядерна ямаршье тэһэлэлгэ хэхэ ябадалһаа арсалгаар гэршэлэн харуулһан байна. Үндэр тушаалтадай Женевэдэ болоһон уулзалгын дүнгүүд олон миллион хүнүүдтэ этигэл найдабари түрүүлһэн, юуб гэхэдэ, ядерна дай һүжэрөөжэ болохогүй талаар хоёр тала үгэеэ ойлголсоһон байна гээд политическэ байдал шэнжэлэгшэд тэмдэглэнэ. Энэ ушар байдалтай холбодуулан, тайлбаринууд дотор уласхоорондын байдалые һайжаруулгаар Женевэдэ болоһон уулзалгын һүүлээр яһала харагдажа эхилһэн үрэ дүнгүүдтэ һаад түбэг тохёолдуулхын» тулада США-гай сэрэгэй-промышленна комплекс ба засагай хүтэлбэриин дээдэ шатадахи тэрэнэй түлөөлэгшэдтэй хэрэгтэй бүхы юумэ сүм хэжэ байһан тухай М. С. Горбачевой хэлэһэн үгэнүүд дотор дурдагдана.

Ядерна туршалгануудайнгаа программые замхаахагүй гэһэн Вашингтоной үсэд нэтэрүү ба бүгэдэндэ эли хүсэл эрмэлзэл дэлхэйн арадта бэеэ сэхэ үриһэн ябадал болонхой. Невадын полигон дээрэ апрелиин 10-да ядерна ээлжээтэ тэһэлэлгэ хэгдэбэ. Иигэжэ, 1951 онһоо хойшо Холбоото Штадууд тусхайта ёһоор соносхогдоһон 640 тэһэлэлгэ хээ. Гэбэшье һүүлдэ хэгдэһэн туршалгань иимэ гүнзэгы удха шанартай. Америкын захиргаан энэ туршалгаараа ядерна дайнай аюулые батадхаха, арадуудай этигэл найдабарида сохилто хэжэ, дэлхэй дээрэхи аюул ехэтэй шахардуу шанга байдалые һуларуулгада зорюулагдаһан Советскэ Союзай хүсэлэл оролдолгые дэмжэхэ хүсэлгүй байһанаа үшөө дахин харуулба.

«Вашингтон пост» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Пентагон апрель һарада үшөө нэгэ тэһэлэлгэ хэхээр түсэблэнхэй. «Ядерна тэһэлэлгэнүүдые хорихо тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ гэһэн совет дурадхалда Рейганэй үгэһэн харюу иимэ: «туршаха, туршаха, туршаха» гээд тэрэ газетэ бэшэһэн байна. «Миджитмен» ба «МХ» түхэлэй ракетэнүүдые, тэрэшэлэн «одото дайнай» программын зүйлнүүдые оруулалсан, хүн зониие олоор хюдалгын бии байһан зэбсэгүүдые һэльбэн шэнэлхэ ба шэнэ түхэлэй зэбсэгүүдые зохёон бүтээхэ талаар хүдэлмэринүүдһээ ядерна энэ зохолооной эшэ үндэһэтэй байһаниие захиргаанайнь түлөөлэгшэд нюунагүй. Ядерна туршалгануудаа үргэлжэлүүлхэ гэһэн президент Рейганэй хүсэл эрмэлзэл буу зэбсэгүүдые хиналта доро абаха арга боломжонуудта хохидол ушаруулна гээд сенатор Э. Кеннеди мэдүүлээ.

Женевэдэ болоһон уулзалгын һүүлээр Холбоото Штадуудаар хэгдэһэн бусадшье ябуулганууд дэлхэйн амгалан байдалда, совет-американ харилсаануудта бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулна. Тэрэ тоодо ООН-ой Нью-Йоркдохи штаб-квартирада байдаг дипломадуудай тоогой 40 процентые хороохо гэһэн эрилтэ Советскэ Союзда табилга, Крымэй совет эрьедэ американ эскадрын дүтэлэн ерэлгэ, Советскэ Союзда эсэргүү кампаниин үргэдэлгэ оролсоно.

Дэлхэйн элдэб регионуудтахи бэеэ даанхай оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахатайгаа хамта Рейганэй захиргаан «дэлхэйе эзэмдэн зонхилхо» шэнэ зорилгоёо эдэбхижүүлээ. Афганистанай душманuудта, никарагуан контрреволюционернүүдтэ мүнөө үеын «стингер» түхэлэй ракетэнүүд үгтэхэ, һүүлээрнь эдэ бандидуудай бүлэгүүдтэ шэнэ түхэлэй буу зэбсэгүүд эльгээгдэхэ гэжэ соносхогдоһон байха юм. Мартын һүүл багаар Ливидэ добтолго хэһэн Холбоото Штадууд бэеэ даанхай энэ орондо саашадаа зэбсэгтэ хүсөөр баалалта хэхэ түсэб мүнөө зохёожо байдаг. Хэблэлдэ мэдээсэгдэһэнэй ёһоор, Пентагоной Дундада далайн уудамда барижа байһан хоёр авианосецой палубна авиациин хүсөөр Ливиин газар дээрэ сохилто хэхэ объектнүүд Вашингтондо шэлэгдэнхэй юм.

М. С. Горбачевой хэлэһэн үгэдэ тайлбари үгэжэ байһан шэнжэлэгшэд барандаа бэерхэһэн ямаршье ябуулгада Советскэ Союзай харюу үгэхөөр эрид шиидэнги байһанда анхарал хандуулна. Тиигэхэ зуура, совет хүтэлбэрилэгшын хэлэһэн үгын элирхэйлэн харуулһанай ёһоор, ямаршье хаража ябуулгада СССР-эй гэнэдэхэгүйнь, ядерна үе сагай политикада харюусалгагүйгөөр хандахагүйнь мэдээжэ гээд «Нью-Йорк таймс» газетэ тэмдэглэнэ. Тольятти хотодо хэлэгдэһэн үгэ дотор һүүлэй үдэрнүүдтэ американ хэблэлдэ хэтэрмэ ехээр бэшэгдэжэ байһан үндэр тушаалтадай шэнэ уулзалга тушаа асуудалда мүн лэ харюу үгтөө.

ПЕНТАГОНОЙ БААЛАЛТА ДОРО

США-гай обороной министр К. Уайнбергер Ази ба Номгон океанай хэдэ хэдэн оронуудаар ябажа ерэбэ. «Тэрэнэй энэ дэншэлгэнь хадаа США-гай зэбсэгтэ хүсэнүүдые дэлхэйн элдэб районуудта хэрэглэхэ ябадалда американ ёноной журамтай гүрэнүүдтэ хүргэгдэжэ байһан туһаламжая үргэдхэлгэдэ, «Америкын аша туһын хэрэгүүдые хамгаалга хангаха» гэһэн шалтаг барин, бэеэ даанхай оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралгада зорюулагдаһан эзэрхэг түримхэй хараа түсэб бэелүүлгэтэй сэхэ холбоотой» гээд Японой «Акахата» газетэ заана.

Ази болон Номгон океанай регионой оронууд мүнөө США-гай онсо анхарал доро байна. Тэдэ оронуудта американ сэрэгэйхидэй ерээд байһанда эсэргүү ябуулгануудай үргэдэжэ байһанаар, Японда, Филиппиндэ, Номгон океанай урда хубиин гүрэнүүдтэ ядерна дайнда эсэргүү хүдэлөөнэй үргэдэлгөөр Вашингтон һанаагаа ехэл зобошонхой.

Уайнбергерай тэдэ оронуудаар хоёр неделиин туршада ябажа ерэлгэнь энэ һанаа зоборито байдалай гэршэ болоно үгэнэ. Пентагониие толгойлогшо Сеулда ерээд, США-гай Урда Корейдэхи 40 мянган сэрэгшэдтэй экспедиционно корпусой дайшалхы хүсые саашадань ехэ болгохо тухай, тэндэ шэнэ түхэлэй буу зэбсэгүүдые тараан тодхохо, тэрэ тоодо ядерна зэбсэгүүдтэнь химическэ зэбсэг нэмэжэ үгэхэ тухай мэдүүлһэн байна. Зонхилогшо Чон Ду Хванда хүргэгдэжэ байһан туһаламжые ехэдхэлгэ, Урда Корейдэ американ сэрэгүүдтэй япон армиин харилсаа холбооое үргэдхэлгэ Уайнбергерай Токио ерэһэн зорилгонуудай нэгэн байгаа.

СССР-эй хилэдэ ойрохон оршодог эгээл хойто захын Хоккайдо арал дээрэ япон сэрэгэй дайшалхы частьнуудые шалган харалгаар Америкын министр наранай гарадаг зүгэй орон ерэлгээ эхилһэн байха юм. Советскэ Союзда эсэргүү США-гай стратегиин хараа шэглэлээр Уайнбергерай япон түлөөлэгшэдтэй хөөрэлдөөн эхилээ.

«Одото дайн» гэдэг шууяата программые бэелүүлгэдэ Японие түргөөр хабаадуулха талаар баалалта тэдэндэ хэгдэһэн байна.

Уайнбергер Манила ба Бангкок ерэхэдээ, Пентагоной сэрэгэйхидэй тэндэ байлгые үргэлжэлүүлхэ, арга боломжын бии һаа, бүри үргэдхэхэ гэһэн зорилго табяа. США-гай хилын саанахи Субикбей ба Кларк-Филд гэжэ томо баазануудай хуби заяанай түлөө Вашингтоной һанаагаа ехээр зобоһон ушар хадаа Филиппинын дотоодын хэрэгүүдтэ Холбоото Штадуудай мэнэ һаяхан бүдүүлиг муухайгаар хамааралгын гол шалтагаан болоно. «Түргэн добтолгын хүсэнүүдэй» хэһээлтын харата ябуулгануудые хангахын тулада Таиландда тусхай пунктнуудые байгуулхые Пентагон оролдоно.

Океанай саанаһаа ерэһэн эльгэмэл Канберрэ ерэхэдээ, бүхы дэлхэйе эзэмдэн зонхилхо хараа бодолоо үргэлжэлүүлэн, Шэнэ Зеландида баалалта хэхэ гэһэн США-гай политикада Австралие хабаадуулха ябадалда гол анхарал хандуулһан байна. Бүгэдэндэ мэдээжэ болоһоной ёһоор, Шэнэ Зеландиин правительствын ядерна зэбсэгтэй американ корабльнуудай портнуудтань оролгые хориһон ушар Пентагоной харгалзалга доро байдаг сэрэгэй АНЗЮС гэдэг бүлэглэлые һандаран һалаха түйлда хүргэн алдаа.

Пентагоной эзэнэй Ази түбиин оронуудаар хэһэн дэншэлгэнь эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Вашингтоной эзэрхэг түримхэй политикада эсэргүү ябуулгануудаар үдэшэгдөө. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй үүсхэлээр Азиин недели үнгэргэгдэжэ, эндэхи регионой оронуудай үргэн олониитэ США-гай ядерна дайнда бэлдэлгые эрид шууд буруушаажа, Азиин гүрэнүүдэй аюулгүй байдал ба национальна бэеэ даанхай байдалые хамтынгаа хүсөөр бэхижүүлхые, бата бэхи эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэхые һайн һайхан һанаатай бүхы хүнүүдые уряалһан байна.

В. ЧУКСЕЕВ,
В. КУЧКО.
(ТАСС).

...РТЭЭ БАЙГААД ХҮДЭЛНЭ

...ажаһуудаг дайнай ...Смирнов гэртээ ...лдэг юм. Тэрэнэй ...байрын нэгэ та... ...элдэб хэрэгтэй зэр ...лаагууд, элдэб ...будагууд бии. Тэ... ...хэрэглэжэ, тэрэ эл... ...нааданхайнуудые ...одог. Москвагай ...эй нэгэ фабрикада ...бүхы нааданхай... ...дэг юм.

...Смирновой зураглан ...зүйлнүүдые ху... ...шад үндэрөөр сэг... ...гэжэ предприяти ...хэлээ һэн. Тэдэ... ...нуудэй дура буляал... ...гансашье моск... ...шэ, харин ниислэл ...тоодо гадаадын ...нийе дуратайгаар ...абадаг.

...Назаров баһал ...ажалладаг. Тэ... ...ябадал хүнгэн бэ... ...юм. Хүндөөр үбшэ... ...гайдаа инвалид бо... ...йлэдбэри дээрэ хү... ...шагүй болоходонь, ...пенси олгоһон юм. ...тэрэ урдынхяараал ...ратай, теэд пенсиинь ...һээ бэшэ һэн. Тии... хэдэл инвалидуудые хүдэлгэдэг тусхай предприятинуудай управлениидэ Анатолий хандаба. Почтын хайрсагуудай суурьгануудые гэртээ байгаад хэхэ хүдэлмэри тэрээндэ дурадхаба. Тэрэ слесариин хүдэлмэриие мэдэхэ дээрэһээ дуратайгаар зүбшөөгөө һэн.

Харин Галина Трегубова хоёрдохи үхибүүгээ түрэһэнэй һүүлээр гэртээ хүдэлдэг болоо һэн. Эхэнэрнүүдэй элдэб малгайнуудые, спортивна хубсаһа хунар нэхэдэг Москвагай нэгэдэлдэ тэрэ хүдэлнэ. «Гэртээ байгаад нэхэгшэ» гээд тэрэнэй ажалай дэбтэртэ бэшээтэй.

Мүнөө энэ нэгэдэлдэ 4 мянга гаран хүн гэртээ байгаад хүдэлнэ. Юрын үйлэдбэри дээрэ ажаллажа шадахаяа болиһон хүнүүд, мүн пенсионернүүд болон бага үхибүүдтэй эхэнэрнүүд тэдэнэй дунда олон.

— Гэртээ байгаад ажаллаха арга боломжо олгоһондонь бидэ ехэ баяртайбди,— гэжэ Галина Трегубова хэлэнэ. — Үхибүүднай харууһан доромнай байна. Наһанай пенсидэ гарахада хараада абтадаг ажалай стаж таһалдуулагданагүй.

Гэртээ байгаад хүдэлэгшэд ажалша коллективэй дүүрэн эрхэтэй гэшүүд болоно. Хүдэлмэрилэгшэ бүхэндэ олгогдодог бүхы эрхэнүүдтэ хүртэдэг, тэрэ тоодо жэл бүри үгтэдэг түлбэритэй амаралта абадаг.

Гэртээ хүдэлэгшэд тусхай түхеэрэлгэ дээрэ ажалладаг. Жэшээнь, Галина Трегубовагай гэртэнь программна хүтэлбэрилгэтэй бишыхан нэхэлгын машина тодхогдонхой. Нэхэлгын багахан станогуудшье бии. Предприяти мүнгэ һомолжо, айлнуудта хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүдые тодхуулдаг, заһуулдаг.

Гэртээ байгаад хүдэлдэг хүнүүд дуратай мэргэжэлдээ һураха аргатай. Энээнэй тулада түлбэригүй тусхай курсанууд эмхидхэгдэдэг, һуража байгшадта стипенди түлэгдэдэг. Харин ябажа шадахагүй инвалидуудай хүн бүхэндэнь заабари үгтэдэг. Тэдэнэр гэртээ байгаад һурадаг.

Гэртээ байгаад хүдэлэгшэд ниитэдэ ашатай туһатай хүдэлмэриин энэ өөрсэ янзын аргые яажа сэгнэнэ гээшэб?

— Энээнэй урда тээ би гэртээ байгаад хүдэлхэ ябадалда ехээр найдагшагүй һэм, — гэжэ пенсионерка Раиса Иноземцева хэлэнэ. — «Нэгэ бага хүдэлөөд, һүүлдэнь орхино бэзэб» гэжэ нэгэдэлдэ хүдэлмэридэ орожо байхадаа бодоо һэм. Харин мүнөө ой ухаандамнишье тиимэ бодол үгы. Би ажалдаа дуратайб. Яһала һайн салин мүнгэ абадагби.

Гэртээ байгаад хүдэлэгшэдэй продукцинь гэбэл, гол түлэб оёмол, нэхэмэл зүйлнүүд, арһан жэжэ зүйлнүүд, гар бэлэгүүд, шаажан хэрэгсэлнүүд, гэрэй эд бараан болоно. Иимэ ажалай гурим саг үргэлжэ нарижуулагдана. Гэртээ байгаад хүдэлэгшэдэй үйлэдбэриин шэнэ нэгэдэлнүүд, комбинадууд байгуулагдана. Зохихо хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүд, зэр зэмсэгүүд шэнэдхэгдэнэ.

Гэртээ байгаад хүдэлхэ ябадал инвалидуудые, пенсионернүүдые, бага үхибүүдтэй эхэнэрнүүдые, олон үри хүүгэдтэй эхэнүүдые ниитэдэ ашатай туһатай хүдэлмэридэ хабаадуулха арга гансал олгоно бэшэ, харин тэдэнэрэй һуудал байдалые һайжаруулха арга олгоно бшуу. Мүнөө орон доторнай хүдэлмэришэдэй дутаалдажа байхада, хүнүүдэй гэртээ байгаад хүдэлхэдэнь нилээд туһа түхэм болоно.

Валерий ЗЕНКОВ,
(АПН).

• ТАСС • АПН •

...ЫН САНАҺАА

...НИТЕДЭЙ СЕССИ ДҮҮРЭБЭ

...ЙОРК. Хүнэй эрхэ... ...хамгаалха талаар ...сесси ООН-ой ...байшан соо боложо ...Хүнэй гол эрхэ— ...эрхэ хангахын ту... ...байлдаае зайсуулан ...талаар эдэбхитэй хү... ...оролдолгонуудые гар... ...бүхы гүрэнүүдэй ...лдын уялга боло... ...зорилгые шиидхэхын ...буу зэбсэгүүдые ...гаргалгые, туршал... ...үүлэн тараалгые ...онсо шухала ...байна гэжэ ...Эб найрамдалай ...жэлтэй да... ...хэһэн мэдүүл... ...тэмдэглээ һэн. ...хазагайруул... эсэргүү гэмтэ ябадал болоно гэжэ мэдэрэгдэхэ ёһотой.

Хүнэй эрхэ хангаха талаар арбан жэлэй урда тээ баталагдан абтаһан шухала документын — граждан болон политическэ эрхэнүүд тухай уласхоорондын пактын ямараар бэелүүлэгдэжэ байһые сесси хаража үзэбэ. «Энэ талаар уласхоорондын конвенцинүүдые олохон гүрэнүүдэй үшөө эсэслэн баталаагүй, өөһэдынгөө хуулинуудые ООН-ой тодорхойлһон уласхоорондын ёһо гуримуудтай тааралдуулан зохилдуулаагүй байһан» ушар уласхоорондын олониитын һанаае зобооно гэжэ тэрэнэй орлогшо У. Баффум ООН-ой Генеральна секре...

ЭЛИТЭ ЕХЭ ТҮЙЛААЛТА

ВАРШАВА. Советскэ Союз болон бусад социалис оронуудай замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар хэжэ байһан ябуулганууд амгалан тайбан шэнжэтэй, түйлай ехэ удха шанартай байна гэжэ Польшын түрүүшын космонавт М. Гермашевский ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ. Дэлхэйн түрүүшын космонавт Юрий Гагаринай ниидэлгэ, «Восток», «Восход», «Союз» болон «Салют» онгосонуудай, станцинуудай, ниидэлгын дүнгүүд, «Мир» гэжэ замбуулинай станциин экипажай хүдэлмэри энээн тухай элирхэйлэн гэршэлнэ. Совет автомат станцинуудай бэелүүлһэн туршалгануудай үрэ дүнгүүд бүхы дэлхэй дээрэ үндэр сэгнэлтэдэ хүртэнхэй.

Харин тиихэдэ США «одото дайнда» бэлдэжэ, замбуулинай тад ондоо программа бэелүүлнэ. Энэ программаа «стратегическэ оборонно үүсхэл» гэжэ США худал хуурмагаар нэрлэһэн байна.

ТОКИО. «Восток-1» гэжэ замбуулинай онгосын 108 минута соо ниидэлгэһээ эхилээд, замбуулинай научна станцинуудай олон һарын турша соо ниидэлгэ хүрэтэр совет космонавтика үнгэрһэн 25 жэлэй туршада түйлай ехэ зам гаталһан байна гэжэ Японой «Асахи» газетэ бэшэнэ.

Захагүй замбуулинай дайда руу харгы нээһэн Советскэ Союз замби түбиие шэнжэлхэ хэрэгтэ гайхамшагта түйлалтануудые амжаа гэжэ газетэ бэшэнэ. Хүнэй замбуулинай онгосо сооһоо газааша гаралга, замбуулинай замда автомат онгосонуудай залгалдан холболдолго, удаан сагай экспедицинүүд эдэ амжалтануудай тоодо ороно. Мүнөө «Мир» гэжэ совет замбуулинай шэнэ станци газар шадарай замда хүдэлжэ байнхай.

ПАРИЖ. 25 жэлэй урда тээ Юрий Гагаринай замбуулинай дайда соогуур ниидэлгэ хүн түрэлтэнэй түүхэдэ шэнэ үе саг нээһэн, замбуулиниие шэнжэлхэ талаар эрдэм, техникын олохон һалбаринуудта шухала шэнжэлгэнүүдые хэлгэдэ эхи табиһан байгаа гэжэ замбуулинай шэнжэлгэнүүдэй талаар Франциин национальна түбэй президент Ж. Л. Лионс мэдүүлбэ. «Вега-1» болон «Вега-2» гэжэ совет станцинуудай туһаламжаар Галлейн һолирые шэнжэлгэ һүүлэй үедэ хэгдэһэн айхабтар ехэ удха шанартай хэмжээ ябуулга болоно.

ЛОНДОН. «Эдэ үдэрнүүдтэ 25 жэлэйнь ойн тэмдэглэгдэжэ байһан Юрий Гагаринай замбуулинай дайда соогуур ниидэлгэ хүн түрэлтэнэй эгээл ехэ түйлалтануудай нэгэниинь болоно», — гэжэ эрдэм ухаае хүгжөөхэ талаар Британиин нэгэдэлэй президент профессор Дж. Портер ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ. Энэ ниидэлгэ хүн түрэлтэндэ замбуулинай дайда руу харгы нээһэн байха юм.

ЛИССАБОН. Юрий Гагаринай ниидхүүлэгдөһэнһээ хойшо хүн түрэлтэнэй түүхэдэ шэнэ шата нээгдээ. Тиигэжэ эрдэм-техникын дэбжэлтэ улам хурдадхагдаа. Энэнь дэлхэйн бүхы хүн зоной аша туһада алоа хэнэ гэжэ Португалиин мэдээжэ эрдэмтэ-физик Ж. Гашпар Тейшейра хэлэбэ.

БРАЗИЛИА. Буу зэбсэггүй, амгалан тайбан байдалтай, хани харилсаатай замбуулинай дайда хүн түрэлтэнэй түрүүшын космонавт Юрий Гагаринда эрхим хүшөө болохо байна гэжэ Бразилиин Национальна конгрессэй депутат Селсу Песанья мэдүүлээ. Замбуулинай дайдаһаа Юрий Гагаринай тэрэниие түрүүшынхеэ хараһандал адли, манай газарай хододоо хүхэ-сэнхир байхыень хүсэнэбди гэжэ тэрэ хэлээ.

ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ ҮНГЭРГЭБЭ

НЬЮ-ЙОРК. Намибиин асуудалые гуримшуулан шиидхэлгэдэ харилсаа холбоо тогтоолгын уялгануудые бэелүүлхэ гэһэн США-гай захиргаанай һэдэлгэнүүдые Баруун-Урда Африкын арадай эмхиин (СВАПО) Политбюрогой гэшүүн, мэдээсэлэй асуудалнуудаар секретарь Х. Хамутинья буруушааба. Урда Африкын расистнуудай Вашингтоной дэмжэгшэдэй энэ үүргые бидэ хэзээдэшье мэдэрдэггүйбди гэжэ тэрэ ООН-ой штаб-байшан соо үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Хархис ябуулгануудаа бэелүүлхэдээ, Вашингтон бэеэ дааһан байдалтай гүрэнүүдтэ, нэн түрүүн Анголодо эсэргүү харата ябуулгануудаа улам үргэдхэжэ байна гэжэ СВАПО-гай түлөөлэгшэ тэмдэглэбэ. Энэ шэнэ түхэлэй колониальна хараа шэглэл Африкын урда хубидахи байдалые улам түгшүүрилтэй болгоно, түбиин арадуудта шэнэ гасалан зоболон үүдхэнэ.

СЕПГ-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ

БЕРЛИН. Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин ЦК-гай пленум эндэ болобо. Апрелиин 17-до нээгдэхэ СЕПГ-гэй XI съездэ партиин ЦК-гай элидхэлэй проектые, мүн «1986 — 1990 онуудта ГДР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа СЕПГ-гэй XI съездын директивэнүүд тухай» элидхэлэй проектые пленум зүбшэн хэлсээд, һайшааһан байгаа.

ХҮН БА байгаали

ШАЛГАЛТА ЮУ ХАРУУЛААБ?

ГАЛУУТА НУУРТА ЗАГАҺАН ЭЛБЭГЖЭХЭ ГҮ?..

ГАЛУУТА НУУРАЙ арбаад метр зузаан мүльһэн хуяг дээгүүр бидэнэй «Уазик» нэгэ жэгдэхэнээр гүйнэ. Хурса хутагаар зорюута хюһуулагдаһан мэтэ нуурай елэгэр мүльһэн нюруу бидэнэй нюдэ һаргаана. Хабарай энэ үдэр наратай, дулаахан байгаа. Машинануудай ябаһан мүрнүүдые дахан гүйлгэнэбди...

АЖАГЛАЛТА. Омоли, сурхай, алгана, ялаагана болон һаяшаг асарагдаһан пелядь загаһаараа Галуута нуур суурхадаг. Тиимэһээ ажалһаа сүлөөтэй сагтаа загаһа бариха дуратайшуул ойрын һуурин, тосхонуудһаа, мүн зуу гаран километрэй зайда оршодог Улаан-Үдэ хотоһоо ерэжэ, неделиин һүүлшын хоёр хоногой туршада загаһа барижа амардаг, сэнгэдэг байна ха юм. Харин агнаха ба загаһа бариха дуратайшуулай бүлгэмэй гэшүүд загаһа олзоборилхо эрхэ олгоһон билед үүдтэй, путёвконуудтай һаа, долоон хоногой ямаршье үдэртэ загаһа бариха эрхэтэй. Нуурай мүльһэн хуягаар хушагдахада, хүн зоной загаһашалха тусхай гурбан участок тодорхойлогдоһон байна. Участок бүхэнэйнь утань (эрьеһээ нуур руу) 30—40 метр хүрэдэг. Загаһашад өөһэдынгөө үмсын автомобильнуудаар иишэ ерэжэ, бүхэли үдэр, заримдаа хонон, үнжэн загаһа олзоборилдог байна. Хэрбээ һалхитай, харалган үдэрэй тохёолдоо һаа, мүльһэ руу гасуу шаажа, брезентээр халхабшануудые хэдэг. Хонон һууха загаһашад мүльһэн дээрэ майхануудые татадаг юм.

Юрын ажалай үдэр һэн. Үдэһөө хойшо Галуута нуурай мүльһэн дээрэ гарахадаа, ехэ дээл һаа, арбаад загаһашад байха гэжэ һанагдаа һэн. Холбоолжоной уурхайн хажууда оршоһон загаһа барилгын хоёрдохи участогта загаһашадай нобшо суглуулдаг тусхай хайрсагһаа ондоо юумэн харагдабагүй. Саашаа гараһамнай, республикын мэдээжэ загаһашан Дмитрий Адунович Фёдоровой бригадынхид губшууураар мүльһэн дороһоо загаһа олзоборилжо байба.

— Мартын арба гаранаар иишэ ерээбди. Энде ехэ соолго түнхеэд, үдэр соо губшуураа олонхи ушарта нэгэ дахин, заримдаа хоёр дахин хаяжа үрдинэбди. Бариһан олзомнай элдэб байдаг. Заримдаа урмашамаар олзо гаража ерэхэ. Апрелиин хорин хүрэтэр эндэ загаһа олзоборилоод, нютагтаа бусахабди. Загаһан хомор гээшэ ха. Гол түлэб ялаагана дайралдана. Халаг, хүсэһэнөө бэелүүлхэгүймнай хаш. Харамтай байна,— гэжэ Кабанскын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ загаһа олзоборилгын колхозой загаһашадай бригадир Д. А. Федоров һанаата болон бидэндэ хөөрөө һэн.

Тэндэһээ гаража, загаһа барилгын гурбадахи «Цайдам» гэжэ участок руу табилуулбабди. Холоһоо харахада, хаб хара толбонууд бидэнэй нюдэнэй үзүүртэ торосолдобо. Дүтэлхэ бүримнай хүн зоной автомобильнуудай түһөө түхэлтэй болоно, адагынь зуугаад загаһашад байна гэжэ баргаагаа һэмди. Зүгөөр шанха хажуудань ерэхэдэмнай эндэ оройдоол арба гаран загаһашад байба бшуу. Тэрэ холоһоо харлажа харагдагшань элдэб нобшо ноохой, түүдэг нособһон газарнууд байжа, бидэнэй нюдэ мэхэлһэн байгаа. Зарим соолгонуудай баруун хойно талада мүльһэ руу шаагдаһан гасуунууд ербылдэнэ. Ээзгүй эдэ соолгонуудай хажууда юрэдөө юун хаягдаагүйб! Консервын баанханууд, архиин шэлнүүд, түмэр түдэгэ, саарһан... Харин машинануудай табигдаһан газарнуудта тоһон адхарангүй байба. Анхан халхабшануудай татагдаһан газарнуудта гасуунууд заха үзүүргүй харагдана. Иимэ байдал харахадаа, урмаа хухарангүй байхын аргагүй.

Эндэ загаһа барижа байһан хүнүүдтэй уулзажа хөөрэлдэбэбди. Тэдэнэр бултадаа наһажаал зон гэжэ нэн түрүүн тэмдэглэлтэй. Тиихэдэ эдэ хүнүүд бултадаа агнаха болон загаһа бариха дуратайшуулай бүлгэмэй гэшүүд һэн тула загаһа бариха эрхэ олгоһон билед үүдтэй, путевконуудтай байба. Бага балшар наһанһаа Галуута нуур дээрэ гэхээр үндыһэн эдэ наһажаал зон гансашье иимэ муухай байдалаар бэшэ, загаһанай үсөөн болоһоноор һанаа зобожо байһанаа мэдүүлээ һэн.

— Гусиноозёрск хотын, мүн дүтэ шадарай һууринуудай загаһа бариха дуратайшуул нуураа юундэ бузарланаб? Абаад ерэһэн юумэеэ машина, мотоциклнуудтаа тээгээд бусахада, тиимэшье хүндэ бэшэ ха юм. Эндэ загаһашалдаг хүнүүд бэе бэеэ танидагбди. Юуб гэхэдэ, өөһэдынгөө нүхэлһэн соолгонуудта гол түлэб ерэжэ, гэгээн үдэр һууна бшуубди. Сэхыень хэлэхэдэ, ерүүл зон эндэмнай загаһа баряад, нсбшо юумэеэ хаяад ябашана. Бидэнэй хараһаар байтар зэр зэмсэгээ хуряажа эхилһэн хүнүүдтэ хэлэжэ, һууһан газарыень сэбэрлүүлдэгбди. Тиигээгүйдэ аргагүй. Өөһэдын һанаагаар сэбэрлэдэг зон ехэ үсөөн,— гэжэ дайнай ба ажалай ветеран, пенсионер, загаһа хамгаалха талаар ниитын инспекторнүүдэй эмхиин түрүүлэгшэ В. П. Семикаленых хөөрэбэ.

— Улаан-Үдэ хотоһоо ерэһэн загаһашад эндэхи газарые бузарлана,— гэжэ ажалай ветеран В. С. Цыренов хөөрэлдөөндэ оролсобо. — Тэдэнэй зариманиинь хонон һуугаад, бидэнэй ерээдүйдэ ябашаһан байдаг. Гол түлэб эндэ загаһа баридаг пенсионернүүд нёдондо мүльһэнэй хайлахаһаа урид субботник эмхидхэжэ, бүхы нобшо ноохой суглуулаа, сэбэрлээ һэмди. Аяар хоёр машина хаяа бэлэйбди. Хэмжээ абахаар болоо. Эдэнэй орхиһон баанханууд, түмэр түдэгэ мүльһэнэй хайлахада, нуур руу шэнгээд, загаһадта ехэ хохидол үзүүлнэ, үгышье һаа, амидаралдань муугаар нүлөөлнэ гэжэ һананаб,— гэжэ хөөрөөгөө тэрэ дүүргэбэ.

Энэ үдэр загаһа бариха талаар дүрим хазагайруулжа байһан хүнүүдые элирүүлээгүйбди. Зүгөөр Галуута нуурай мүльһэн дээрэ иимэ эбсэшэгүй муухай байдалые элирүүлхэдээ, энээн тухай олониитэдэ мэдээсэхэ шухала гэжэ хэлсэһэн байнабди. Мэдээжэ загаһашан Д. А. Фёдоровой хэлэһэн үгэнүүдые һанаад үзыт: «Загаһан үсөөн гээшэ ха». Хүн зоной иимээр Галуута нуурта хандахада, эндэ загаһан мүртэйшье һайнаар элбэгжэхэгүй ха гэһэн тобшолол хэхэ баатай болонобди. Нуурай санитарна байдал тиимэл байна.

ГАЛУУТА НУУРЫЕ хамгаалха талаар ямар хэмжээнүүд абтанаб гэжэ хаража үзэебди.

Загаһа хамгаалгын Гусиноозёрскын инспекциин загаһа бариха, мүн нуур шадар, үбэлэй үедэ нуур дээрэшье арюун сэбэр байдалые сахиха дүрим хазагайруулһан 304 хүниие нёдондо баряа. Тэдэнэй 230-ниинь 5015 түхэригэй яла түлэһэн байна. Тэрэ тоодо нуурые бузарлаһан 56 хүндэ 1675 түхэригэй яла тохогдоо. Нуурта хохидол үзүүлһэнэйнгээ түлөө тусхай гуримаар 4205 түхэриг эдэнэр түлэһэн байна. Дүрим хазагайруулагшадай табин хүндэ һануулга хэгдээ. Тэдэнэй олонхи хэрэгүүд ажаллажа байһан коллективүүдтэнь, нүхэдэй сүүдтэ, партийна, совет болон комсомолой органуудта, горгүйсэдкомой административна комиссида, прокуратура болон МВД-гэй мүрдэлгын органуудта дамжуулагдаа.

Загаһа хамгаалгын Гусиноозёрскын инспекциин бүридэлдэ участково 5, районно 2 инспектор ородог. Тэдэнэр хүршэ дүрбэн районой, Ивалгын районой хахад хубиие хангадаг. Харууһалха газарайнь ехэшье һаа, нёдондо һайнаар хүдэлжэ гараа. Хуули бусаар загаһа баригшадһаа элдэб янзын түхэлэй 1291 метр губшуур, гүльмэ, дүн хамта 260 гаран мянган түхэригэй үнэ сэнтэй 347,5 килограмм загаһан абтаа.

Инспекторнүүдэй хүн зоной дунда ойлгууламжын болон пэргылэмжын хүдэлмэри ябуулһанай ашаар загаһа барилгын дүрим хазагайруулагшадай тоо жэл бүри үсөөрнэ гэжэ тэмдэглэмээр. Жэшээлхэдэ, нёдондо 140 лекци уншагдаа, дүрбэн зуун шахуу хөөрэлдөөн эмхидхэгдээ, районно газетэдэ олон статьянууд толилогдоо. Тиихэдэ дапан хүнһөө бүридэһэн ниитын инспекторнүүдэй 9 бүлэг бии болгогдоо. Загаһа аршалан хамгаалха талаар ниитын дүрбэн совет эмхидхэгдээ. Тэдэнэй аша туһаар 116 гэмтэй зон элирүүлэгдэжэ, баригдаһан байна. Загаһа хуули бусаар баригшадай хоёройнь нэгэн уһа бузарладаг гэжэ инспекциин тоо баримтанууд гэршэлнэ.

Гусиноозёрскын инспекциин дэргэдэ арадай һайн дуранай дружинын нэгэ отряд бии. Арбан хүнһөө бүридэһэн отряд нёдондо хорёод шалгалта эмхидхээ. Инспекци «сэнхир патрульнуудай» хүдэлмэри хүтэлбэрилдэг. 170 һурагшаһаа бүридэһэн 5 отряд ниитын болон гүрэнэй инспекторнүүдтэ ехэ туһа хүргэдэг юм.

Буряад оронноймнай район бүхэндэ бага, томо нуурнууд олон гээшэ ааб даа. Галуута нуур шэнги уһаар ехэ, загаһатай нуур сөөрэмүүд республикадамнай үсөөн. Зүгөөр загаһа бариха дуратай зон нилээд олон. Хэдэхэн эдэ нуурнуудта загаһа барихадаа, эзэн ёһоор хандажа, нэн түрүүн ариг сэбэр байлгахын түлөө тэмсэхэ шухала. Ябаһан гү, али һууһан газартаа нобшо ноохой хаяжа байбалнай, хожомоо нуур сөөрэмүүд байгаалиингаа тэнсүүри алдаха хойшолонтой бшуу. Нүхэд загаһашад, гансашье нуур мүрэнүүдэй бэшэ, мүн гол мүрэнүүдэй арюун сэбэр уһатай, загаһаар элбэг байхын түлөө оролдоёл.

В. БАГЛАЕВ,
Загаһа хамгаалгын Гусиноозёрскын инспекциин гүрэнэй инспектор.
Б. ДАМБАРИНЧИНОВ,
манай корр.

Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

1940 оноһоо КПСС-эй гэшүүн, союзна удха шанартай тусхайта пенсионер Циден Цибудеевич Цибудеев удаан саг соо хүндөөр үбшэлһэнэйнгөө һүүлээр 71-тэй боложо ябатараа, 1986 оной апрелиин 12-то наһа бараба.

Ц. Ц. Цибудеев 191 ондо Бэшүүрэй районой Шанага нютагта үгытэй таряашанай бүлэдэ түрэһэн байгаа. 1936 ондо Буряадай дээдэ коммунис хүдөө ажахын һургуули дүүргээ һэн. Удаань Совет Армида алба хэбэ.

1938 ондо Ц. Ц. Цибудеев газетын хүдэлмэридэ дэбжүүлэгдэжэ, республикын пионерэй «Түүдэг» гэжэ газетын редактораар, удаань «Буряад үнэн» газетын редакциин таһагые даагшаар, редакторай орлогшоор хүдэлһэн байгаа. 1940 ондо Ц. Ц. Цибудеев КПСС-эй зэргэдэ абтаһан.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай жэлнүүдтэ Ц. Ц. Цибудеев фронт ошожо, Можайска шэглэлдэ, Воронежско болон 3-дахи Прибалтийска фронтнуудта фашис булимтарагшадта эсэргүү байлдаануудта хабаадалсаһан байгаа. Тиихэдээ шархатаһан юм.

Армиин албанһаа табигдаһанайнгаа һүүлээр Ц. Ц. Цибудеев КПСС-эй обкомой пропагандын таһагай хэблэлэй секторые даагшаар, пропаганда ба агитациин талаар ВЛКСМ-эй обкомой секретаряар хүдэлбэ. 1948 ондо тэрэ дахинаа газетын хүдэлмэридэ эльгээгдэжэ, «Буряад үнэн» газетын редакциин соёлой таһагые даагшаар ажаллаһан байгаа. Удаань Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи радио-мэдээсэлэй талаар республиканска комитедэй түрүүлэгшын орлогшоор томилогдоо һэн.

1953 ондо Ц. Ц. Цибудеев Эрхүүгэй областной партийна һургуулида һурахаар эльгээгдэжэ, тэрэнээ дүүргээд, КПСС-эй обкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагшын орлогшоор хүдэлһэн байгаа. 1958 оной январьһаа 1976 оной март болотор «Буряад үнэн» гэжэ республиканска газетын редактораар хүдэлбэ.

Ц. Ц. Цибудеев хэдэн удаа КПСС-эй Буряадай обкомой гэшүүнээр, республикын V—VI—VII зарлалай Верховно Со-
ведэй депутад
АССР-эй Верховно
Президиумэй гэшү
гагдаһан байгаа.
Ц. Ц. Цибудеевэй
болон ажалай а
гүрэн түрын үнд
шагналнуудаар: А
Тугай, Улаан О
Ороноо Хамгаалга
шатын орденууд
дальнуудаар тэмд
Тэрэ Буряадай АСС
ховно Соведэй П
Хүндэлэлэй гра
шагнагданхай. «Бур
эй соёлой габьяат
орилэгшэ» гэһэн х
зэргэ тэрээндэ
Али бүхы тушаа
хадаа, дүршэл ех
на хүдэлмэрилэгш
налист Циден Циб
будеев хододоо
пан сэхэ, эмхидхэ
дабаритай, урин
тай, энэрхы һайх
тэй хүн байһан
Ц. Ц. Цибудеев
һайхан дурасхал
таниха, тэрээнтэй
хүдэлһэн хүнүүдэй
хэлдэ хэтэдээ ул
А. М. Беляков, А
В. Б. Саганов, К. А
К. К. Шомоев, Л
В. С. Тимашов, М
ва, Н. И. Крючков
ников, В. М. Горле
цуков, А. Л. Еф
Цыденжапов, А. У
Б. С. Семенов, Н
ров, И. В. Казанце
маев, А. С. Сереб
Дамдинов, И. К. Щ
Цырендоржиев, П

ЭДИРШҮҮЛ — РИНГ ДЭЭРЭ

Эдиршүүлэй дунда боксоор Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн «Труд» бүлгэмэй Спортын байшан соо болобо. Гурбан үдэрэй туршада үргэлжэлһэн мүрысөөндэ манай республикын бүхы шахуу районуудай, ниислэл хотын 170 гаран эдир боксер хабаадажа, хаба шадалаа туршаһан, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлһэн байгаа.

Июнь һарын эхеэр Эрхүү хотодо үнгэргэгдэхэ Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын нааданда хабаадаха республикын суглуулагдамал командын гэшүүдые элирүүлхэ гээшэ энэ мүрысөөнэй гол зорилго болоһон байха юм.

Хүнгэн шэгнүүрнүүдтэ эдир боксернуудай олон байһан дээрэһээ тэдэнэр хоёр бүлэг боложо хубааараад туланлдаа. 44 килограммай шэгнүүртэ О. Гатапов (Хурамхаан), О. Молонов (Загарай) гэгшэд түрүүлэн рингдэ гаража наадаба. Тиихэдээ Олег Гатапов арга дүрөөрөө нүгөөдэһөө булюу байжа, нэгэдэхи һуури эзэлээ. Яруунын районой суглуулагдамал командын гэшүүн Сергей Ойдопов Хойто-Байгалһаа ерэһэн Владимир Шадриниие шүүжэ, сугларагшадай магтаал һайшаалда хүртэһэн байна.

Октябрьска районие түлөөлһэн Олег Таряшиев Николай Шагдуровтай (Түнхэн) 46 килограммай шэгнүүртэ хабаяа туршаба. Олег онобшотой шанга сохилтотой, гоё һайхан арга дүрэтэй боксер боложо ябаһанаа харуулжа, республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хоёрдохёо хүртөө.

Удаадахи шэгнүүртэн сооһоо илалта түйлаһан Железнодорожно районой түлөөлэгшэ Сергей Павлов мүрысөөнэй эрхим бэрхэ боксер гэжэ тоологдобо. Түгэсхэлэй нааданда тэрээнтэй уулзаһан Гусиноозерск хотын түлөөлэгшэ Сергей Поломошников яаха аргагүй булигдажа, хоёрдохи һуури эзэлһэн байха юм.

52 килограмм. Энэ шэгнүүртэ түгэсхэлэй уулзалгада хабаадаһан Олег Ведмич (Октябрьска район) Александр Путинский (Захаамин) хоёр ринг дээрэ гоё һайханаар наадажа, сугларагшадые хужарлуулба. Тиин судейскэ коллегиин шиидхэбэреэр энэ уулзалга эгээл гоё һайхан тэмсэлдэ үнгэрбэ гэжэ тоологдоһониинь гайхалтайшье бэшэ.

Железнодорожно районой командын гэшүүн Олег Широков удаадахи шэгнүүртэ тэнсүү шанга тэмсэлдэ Северобайкальск хотын түлөөлэгшэ Александр Федотовые шүүжэ, илалта түйлаха ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһанайнгаа түлөө тусхай шанда хүртөө.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ И. Выходцев (Загарай) — В. Телесовые (Яруунa), Э. Михайлов (Железнодорожно район) — В. Сорокиниие (Хойто-Байгал), А. Ахметшин (Октябрьска район) —В. Адушеевые (Железнодорожно район), И. Яньков (Захаамин), — Д. Шобогоровые (Хойто-Байгал), С. Ткачев (Хойто-Байгал) — И. Дульскиие (Бэшүүр), А. Пинтаев (Октябрьска район) — Н. Прониниие (Гусиноозерск), А. Кривоносов (Железнодорожно район) — И. Гороховскийе (Баргажан), А. Гыргенов (Түнхэн) — Ч. Бадмацыреновые (Хойто-Байгал), А. Тутолмин (Кабанск) — С. Симановичые (Хойто-Байгал), И. Кулак (Железнодорожно район) — Е. Гамазиниие (Захаамин), О. Алексеев (Кабанск) С. Чёрные (Хойто-Байгал) илаһан байгаа.

— Железнодорожно, Октябрьска болон Хойто-Байгалай районуудай эдир боксернууд һайн һорилго бэлэдхэлтэй байһанаа харуулаа. Зарим спортсменүүд бар хүсөөр түлюуршаг байба. Нүгөөдүүл хамгаалалтада һулаар анхаралаа хандуулна. Эдэ бүхы дутуу дунданудые усадхан зайсуулжа, зонын наадые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаха гээшэ бидэнэй, тренернүүдэй, гол зорилго болоно,— гэжэ мүрысөөнэй ахамад секретарь, спортын мастер Бадма Жигмитов хөөрэнэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

Нэгэдэхи хуудаһан
эй XXVII съездын
маар» — түрүү бэш

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

НЮТАГТАА ҮЛЭХЭНЬ

Прибайкалиин районой дунда һургуулинуудые энэ жэлдэ дүүргэхэеэ байһан һурагшадай 60 хүбүүд, басагадынь түрэл нютагтаа үлэжэ, ажалай дүршэлтэй болохо гэжэ шиидэбэ.

КПСС-эй, ВЛКСМ-эй райкомуудай хүдэлмэрилэгшэд болон колхоз, совхозуудай ба промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, ажалай түрүүшүүл эдэнэртэй һаяхан уулзаба.

КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь А. А. Чукреев, ВЛКСМ-эй райкомой секретарь С. Г. Мезенин гэгшэд һайн үүсхэл эхилһэндэнь эдэнэртэ баяр баясхалан хүргөөд, ажалдань туһаламжа үзүүлжэ байхабди гэжэ мэдүүлээ.

Арбан хоёрдохи табан жэлэй түсэбүүдые бэелүүлжэ байһан тухайгаа Татауровай авто-заһабарилгын заводой директор В. Ф. Гаськов, «Зырянский» совхозой директор Л. П. Татаринцев, «Прибайкалец» колхозой түрүүлэгшэ А. Н. Жилин, Ажалай Алдар Солын III шатын орденто һаалишан Л. М. Ланец, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, механизатор Г. И. Севергин гэгшэд һурагшадта хөөрэжэ үгэбэ.

Һурагшадай асуудалнуудта районой арадай сүүдэй түрүүлэгшэ Г. П. Иванов, Байгалай ба Итанцын леспромхозуудай директорнүүд Н. М. Брянский, М. В. Рудаков гэгшэд харюусаа. Һурагшадай зүгһөө Зырянскын һургуулиин Светлана Абрамкина, Ильинскэ һургуулиин Вячеслав Настобурский гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Уулзалгын түгэсхэлдэ һургуулинуудые дүүргэхэеэ байһан һурагшадта хандаһан хандалга абтаба.

Тэрэл үдэртөө һурагшад районой зарим ажахынуудта аяншалгаар ошожо, ажал хүдэлмэритэйнь танилсаһан, ажалшадтай уулзалдаһан байна.

В. ДАБАЕВ.

СПОРТ · Спорт · СПОРТ · Спорт · СПОРТ

ЗАНШАЛТА БОЛГОГДОХО

— Ургажа ябаа залуу үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ физическэ культурэ болон спорт тон ехэ удха шанартай юм, — гэжэ 2-дохи интернат һургуулиин директор В. И. Бачеев дүрэ буляалдалгын барилдаагаар энэ һургуулиин түрүү һуури эзэлхын түлөө нэмэл мүрысөөнэй парад дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. — «Урожай» бүлгэмэй областной советтэй хамта манай һургуулиин дирекци тус мүрысөө хоёрдохи жэлээ үнгэргэжэ байна. Ушар иимэһээ тэрэнэй саашадаа заншалта болгогдохо байһаниинь эрсашагүй.

Энэ жэлэй мүрысөөндэ манай республикын болон Эрхүүгэй областиин 150 шахуу эдир барилдаашад хабаадаба. Тиихэдээ түрүүшын уулзалгануудһаа хибэсэй эзэд илангаяа эдэбхитэй һайнаар барилдажа, сугларагшадай магтаал һайшаалда хүртэһэн байгаа. Тренернүүд В. Абушеев, В. Бумбошкин гэгшэдэй хүтэлбэри доро эндэхи һурагшад һорилго хэдэг юм.

Буряадай багшанарай институдай физическэ хүмүүжүүлгын факультедэй барилдаанай болон спортивна гимнастикын кафедрые даагша, педагогикын эрдэмэй кандидат С. В. Калмыков түрүүтэй хэдэн тренернүүд, мэргэжэлтэд эдиршүүлэй һорилго бэлэдхэлэй хэр зэргэ байһые адаглан хараһан байгаа.

2-дохи интернат-һургуулиин һурагшад яаха аргагүй булюу байжа, командаараа түрүү һуури эзэлбэ. Хоёрдохи һуурида гарахын түлөө спартагайхид болон Турунтаевын спортын һургуулиин командын хоорондо илангаяа шанга тэмсэл болобо. Имагтал һүүлшын тулалдаануудта спартагайхид эдэбхитэй һайнаар барилдажа, командаараа хоёрдохи шанда хүртөө.

В. Кирпичев («Спартак») хибэсэй эзэн З. Бадмаев хоёрой уулзалга сахилгаан түргэн тэмсэлдэ үнгэржэ, харагшадые хужарлуулба. Тэдэнэр гоё һайхан арга дүрэтэй, мэхэ гохотой, бар хүсэтэй байһанаа харуулаа бшуу. Тиин уулзалгын хоёрдохи шатада «Спартагай» түлөөлэгшэ бүри эршэмтэйгээр доботолжо, шүүһэн байна.

Олохон хүбүүд яһала һайн арга дүрэтэй байбашье, үшөөл бар хүсөөрөө һанаһанда хүрэбэгүй гэжэ тэмдэглэлтэй.

Зэдэһээ И. Шамбаев, В. Цыденов, Э. Афанасьев, С. Мергачев (Баргажан), А. Шульгин (Турунтаево), Э. Дондоков, В. Кирпичев (хоюулаа «Спартагһаа»), А. Бадмаев, А. Шантагаров, Б. Бадмаев, Э. Ширипов, В. Мункуев (бултадаа 2-дохи интернат һургуулиһаа) гэгшэд илалта түйлаба.

В. Дагбаев илалта түйлаха хүсэл эрмэлзэлтэй байһанайнгаа түлөө тусхай шанда хүртөө, Б. Бадмаев мүрысөөнэй эрхим бэрхэ барилдаашан гэжэ тоологдоһон байха юм.

В. СЫДЕЕВ,
мүрысөөнэй судья.

СПАРТАКИАДА ЭХИЛЭЭ

Технологическа институдай шатарай клуб соо районой түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үнгэргэгдэнэ. Шатарай энэ нааданда районой үйлэдбэриин коллективүүдэй, институдуудай, һургуулинуудай, техникумүүдэй, 30 команда хабаадана. Жэшээнь, үйлэдбэриин коллективүүдэй эрэшүүлэй—14, эхэнэрнүүдэй—4, институдуудай техникумүүдэй һургуулинуудай 12 командын шатаршад наадаяа эхилэнхэй. Спартакиадын программаар үнгэргэдэһэн энэ мүрысөөн ехэ һонирхол татана.

Ербановай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын техникумэй команда нааданай түрүүшын үдэрһөө шадамар бэрхэ шатаршадтай байһанаа харуулба. Эдэнэр түйлэмэр сарагшадай, «Бурятгипрозем» институдай, түргэн туһаламжа үзүүлдэг больницын, трамвайн управлениин, кондитерска фабрикын, гэр байра барилгын комбинадай хоёрдохи командые шүүһэн байна. Эдэнэр тус комбинадай нэгэдэхи командада шүүгдэнхэй, абажа боломоор 21-һээ 18 очкотой түрүүлжэ ябана. Эрхимлэгшэдһээ 5,5 очкогоор гээгдэжэ эхилһэн мяха-консервын комбинадай команда 15,5 очкотой болонхой. Тус тустаа 15 очкотой боложо үрдиһэн нарин сэмбын болон гэр байра барилгын комбинадуудай нэгэдэхи командануд гурбадахи һуури буляалдана. Эхэнэрнүүдэй дундаһаа нарин сэмбын комбинадай, трикотаж гадар хубсаһанай фабрикын командануд эрхимлэнэ.

Студентнэрэй һурагшадай командануд сооһоо технологическа институдай һү, мяханай технологиин факультедэй эрэшүүлэй, эхэнэрнүүдэй командануд түрүүлжэ ябана.

Л. ГАРМАЕВА.

МАЙСКЫНХИД ИЛАБА

Районой түрүү һуури эзэлхын түлөө Улаан Хэрээһэн бүлгэмэй санитарна дружинануудай мүрысөөн һаяшаг Хурамхаан һууринда үнгэргэгдэбэ. Майск һууринай, Аргадын совхозой болон Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой сандружиннигууд эгээл һайн бэлэдхэлтэй байжа, мүрысөөндэ һайн үрэ дүнгүүдые харуулаа. Нэрлэгдэһэн ажахынууд тус тустаа шангай түрүүшын гурбан һуури эзэлһэн байна. Илаһан эдэ командануудта арадай депутадуудай райсоведэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотанууд болон мүнгэн шангууд барюулагдаа.

Мүрысөөнэй үедэ сандружиннигууд ГТО-гой нормонуудые тушаагаа. О. Ж. Абрамова, С. Б. Аюрова, Ц. Л. Богданова болон бусад солбон габшагайшуулда ГТО-гой значогууд барюулагдаһан байна.

Хурамхаанай район. **С. СУЛЬТИМОВА.**

ҺУРАЛСАЛАЙНГАА ХАЖУУГААР

«Восход» колхозой зоовет-мэргэжэлтэдэй һуралсал үбэл, хабарай үедэ нэгэтэшье таһалдаагүй юм. Энэ һуралсалые ажахын ветеринар В. К. Берестов хүтэлбэрилнэ. Тиихэдээ тэрэ энэ һуралсалаа гансашье ажахынгаа соёлой байшанда үнгэргэдэг бэшэ, харин фермэ, бригадануудта тэдэнээ абаашажа харуулдаг, малшадай, дүй дүршэлтэйнь танилсуулдаг. Мүн эдэнэр һуралсалайнгаа үедэ мал ажалай асуудалда зорюулагдан табигдаһан номуудай выставкэ һонирхон харадаг, уран һайханай номуудые абадаг. Сэхыень хэлэхэдэ, эдэнэр һуралсалаа ашатай, туһатайгаар үнгэргэхын хойноһоо оролдодог байна. Эдэ бүгэдые нүхэр Берестов, библиотекын хүдэлмэрилэгшэ М. В. Русина гэгшэд шадамар бэрхээр эмхидхэжэ шадаа бшуу.

Тарбагатайн районой соёлой таһагай хүдэлмэрилэгшэд хүдөөгэй соёлой байшан соо малшад болон зоовет-мэргэжэлтэдтэ концерт наада дэлгэбэ.

Районой «Поиск» гэжэ нэрэтэй агитбригадын гэшүүдэй табиһан программа һайнаар бэлдэгдэнхэй. Программадань Буряадай поэдүүд, уран зохёолшодой дуу, хүгжэм, шүлэгүүдэй, шог зугаата сценкэнүүдэй оруулагдаһан дээрэһээ сугларагшадта ехэтэ һайшаагдаа.

Т. НАГАЕВА.

Болоһон ушар

ТАХАТАЙ ТУРУУНАЙ «АДИС»

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. В. Первомайский «Победа» хоёр ажалдаа гарахынгаа урда тээ.

Авторай фото.

Хүлэг морин имагтал хүдөөдөө аша туһатай гэжэ зарим хүн хэлсэдэг гээшэ. Иимэрхүү һанамжые нэгэ жэшээ дээрэ үндэһэлэн буруушааха байнаб. Городойшье эрхэ байдалда, томо бага хэмжээнэй машинануудай хүүелдээн соо морёор бага зэргын аад, ехэ шухала хүдэлмэри хэгдэхэ аргатай гээшэ. Энэ фото-зураг дээрэ харуулагдаһан мориие Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэдэй поселогто ажаһуудаг хүн бүхэн баясан танидаг юм. Магнайдаа түхэреэн сагаан толботой хээр мориной үнгэ зүһэ мэтэ тухай хөөрэнгүй гарахын аргагүй. Жэбжэгэр үндэр бэетэй, ута нарин хүлнүүдтэй, үлүү тарган, туранхайшье бэшэ. Үшөө нэгэ һайниинь гэхэдэ, энэ морин хоморой жороо ябадалтай. Тэрэнэй аалиханаар дугшахыень харахадатнай, нэгэ доро баруун хоёр хүлынь хаягдаад, һүүлээрнь зүүн хоёр хүлынь шэдэгдэхэ. Үнэхөөрөөшье хатаржа ябаһан шэнгеэр жороолдог.

Магад тиимэһээ тэрэниие зарим хүнүүд Балеринэ гэжэ нэрлэдэг байжа болоо. Харин тэрэнэй бодото нэрэ солонь — Победа. Агуу ехэ Илалтын һайндэрэй үдэр тэрэ түрэжэ, гоё һайхан нэрэ абаһан түүхэтэй. Тэрэ хүл дээрээ бодоһон түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилжэ, дошхон, огсом зан абаритай байһанаа харуулһан, моришодые гайхуулһан юм. Тиимэһээ ЛВРЗ-гэй коммунальна ажахын моришодой дунда Победые һургаха дуратай хүн түрүүшээр олдоогүй һэн. Огсом зангыень һайшааһан дайнай ветеран В. В. Первомайский Победэтэй үгэ хүүрээ ойлголсожо, дүтын хани нүхэд болоһон байна. Тэрэ гэһээр арбан хоёр шахуу жэл һубарилдан үнгэршэбэ. Владимир Владимирович Победа хоёр үглөө бүри ажалдаа гарахадаа, барилгын материалнуудые, санитарна техникэ, зэр зэмсэгүүдые, заводойнгоо ажахыда хэрэгтэй бусад багахан ашаануудые шэрэдэг, түмэр түдэгэ суглуулдаг юм.

Һаяшаг болоһон нэгэ ушарые һануулаагүй һаамнай, энэ хөөрөөн дүүрэн удхатай болохолгүй хаш. Тодорхойлбол, тэрэ ушар амаралтын нэгэ үдэр болоһон юм. Һамбааша зантай хүбүүд Победые һэмээхэнээр гаргажа унаха зорилготойгоор моридой байра руу шурган оробо ха. Тэдэ Победын дошхон зан абариие һайнаар мэдэхэгүй һэн тула эзэн мэтээр хазаарлажа, эмээл тохохо гэхэдээ... дүрбэн тээшээ хиидэшэбэд. Хоёрынь Победын тахатай туруунуудай «адиста» хүртэһэн, нэгэниинь хазуулшаһан байба. Шанга сохилто абаһан хулгайшад үшөө дахин забдахадаа, ямар моринтой ушарһанаа ойлгожо, бүрин бүтэн дээрэ тэдэнэр тэрьедэхэ баатай болобо. Һониниинь гэхэдэ, эдэ хүнгэн олзодо дуратайшуулай нэгэниинь тэрэл үдэртөө милициин хүдэлмэрилэгшэдэ баригдашоо.

Үглөөдэрынь Владимир Владимирович ажалдаа ерэхэдээ, эрэлхэг зоригтой нүхэрөө магтажа, томошог зүһэм хилээмэ дабһалаад, хүндэлһэн, эрхэлүүлһэн юм.

Ф. СОРОКИН.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора 2-62-62 отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-53, культуры и школ —2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95 отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35. Н-03452. Заказ № 86. Индекс 04600.